

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 330
Субота, 26 април 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ШТА СЕ ДОГОДИЛО? СПУСТИЛИ СМО СЕ ДАЛИ У АЗИЈУ... АФРИКУ?

НЕ БИХ РЕКАО

ПОГЛЕДАЈТЕ... УСРЕД ДАНА ВИДЕ СЕ ОБРИСИ ТРИ МЕСЕЦА! У НАШЕЈ СУНЦАНОЈ СИСТЕМИ НИЧЕГ СЛИЧНОГ НЕМА...

ОНДА СМО МИ У НЕКОМ НЕПОЗНАТОМ ЗВЕЗДАНОМ СИСТЕМУ. ЗНАО САМ ДА ЋЕ НАС ОВИ ДЕРАНИ УВУКИ У НЕСРЕКУ... ЗНАО САМ! ЗНАО!

DAN BARRI 6-10

ВИ СТЕ ОДГОВОРНИ ЗА ОВО, ГОРДОНЕ! ОВИ МАЛИ ЛОПОВИ ДИРАЛИ СУ ПОЛУКЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ДОК СМО МИ СПАВАЛИ... И ЕВО ГДЕ СМО ДОСПЕЛИ!

ОВО ЈЕ ОГРОМАН УСПЕХ ПЕНИНГТОНЕ! НАЈБЛИЖА ЗВЕЗДА ДАЛЕКО ЈЕ ОД ЗЕМЉЕ ДВЕ СВЕТАОСНЕ ГОДИНЕ...

ОВОЈ РАКЕТИ, КАД РАЗВИЈЕ НАЗВЕКУ БРЗИНУ ТРЕБАЛО БИ ЗА ТАЈ ЛЕТ 100 ГОДИНА!

ПА... ОНДА... КАКО СМО СТИГЛИ ОВАМО?

DAN BARRI 6-11

И КАКО САД ДА СЕ ВРАТИМО НАТРАГ НА ЗЕМЉУ?

БАЧЕНИ У НЕПОЗНАТ ЗВЕЗДАНИ СИСТЕМ! КАКО ДА СЕ ВРАТИМО КАД НЕ ЗНАМО ГДЕ СМО?

ПЛАНЕТА НЕ ИЗГЛЕДА НЕПРИЈАТЕЉСКИ! РАЗГЛЕДАЈТЕ! ЈЕ КАД ОБАНЕ!

НЕ! НЕ МОЖЕ БИТИ! ОВО СЕ НЕ МОЖЕ МЕНИ ДОГОДИТИ! ОТСЕЧЕН ОД СВЕГА! СВЕГА ШТО ИМАМ И ЗА ШТА САМ РАДИО!

НЕ ВАЈДА БАШ ОД СВЕГА?

DAN BARRI 6-12

ШТА ХОЋЕТЕ ДА КАЖЕТЕ?

ОН МИСЛИ НА МЕНЕ, ОУЕ!

ЉУДИ! ВАЗДУХ ЈЕ ДИВАН! СПАВ'О САМ КАО ТОП!

ПОСЛЕ ДОРУЧКА КРЕКЕМО У ИЗВИЈАЊЕ! ЗАЛИХА БАШ НЕМАМО МНОГО!

УФ! ОВА ХРАНА ЈЕ УЖАСНА!

ПЛУТОН

ШТО БИ УЗ ОВА ЈАЗА У ПРАХУ ДОБРОДОШЛО МАЛО ПРЖЕНЕ СЛАНИЦЕ!

ШТА? БИ Л' ХТЕО И КАВИЈАРА?

КАКАВ ТИП...

УВЕК САЊА ЈОООО!

DAN BARRI 6-13

У овом броју:

- СТОПАМА ХЕМИНГВЕЈА
- СЛАВНЕ ПУТКЕ
- ХАЈДН
- И МНОГЕ ДРУГЕ ЗАНИМЉИВОСТИ
- СТРИПОВИ: Халдук Станко, Паја, Флаш Гордон, Мики и Плутон, Незнани витез, Стари Жућа, Томаховек и прича у слицима Од Икара до ракете

Стопама Хемингвеја

на врх Килиманџара

Францускиња Ингрид Брега, млада болничарка, са пет својих другова пошла се 11 октобра 1955 године на највиши врх Килиманџара и Африке. Том приликом је ова млада експедиција провела неко време у једном од најпримитивнијих афричких племена, Масај, које живи на северу Танџанике. По повратку у Француску, млада болничарка је написала репортажу о овом узбудљивом путовању.

У египту је било нас шесторо: Жерар Нолен, који је организовао и водио ову експедицију, Жан-Клод Маланфан, сниматељ Жан-Луј Сорел, фотограф Клод Леже, студент етнографије Мишел Басле и ја. Сви смо били другови већ одавно и сви безмало вршњаци. Чврсто смо се решили да победимо 6.010 метара Килиманџара. У исто време хтели смо да снимимо документарни филм о животу и обичајима племена Масај.

Имали смо мало новца — нешто уштеђевине и позајмица — и врло мало времена. Украсили смо се на брод 16 септембра 1955, са 1.200 килограма пртљага, а три месеца касније били смо опет у Француској.

Наш први циљ био је Килиманџара, у Централној Африци. Двојица другова из египта и ја никада се пре тога нисмо бавили планинарством. Па ипак, нисмо заостајали за другима. Али, кад смо ступили у мрачну тропску шуму, учинило ми се да моје срце неће издржати толики напор. Заустављала сам се сваки час да повратим дах и да прогутам пицулу за умирење. Најзад смо избили на Бизмарков врх, прво одмаралиште, и ту преноћили.

Сутрадан смо кренули кроз савану чија је висока, жута трава мирисала на дивљину. Заборавила сам напоре претходног дана. Сад сам ишла испред осталих. Читаве часове савлађивали смо успоне, прелазили равнице, прескакали потоке. То ми није тешко падало јер смо били на чистом ваздуху, на дневној светлости. Оставили смо за собом дубоку мрачну шуму која ме је гушила. Вегетација је бивала све крчљивија. Ту и тамо виђао се само још покоји невен све блеђе боје.

Стигли смо на Петеров врх, висок 3.800 метара. Густа магла спустила се на цео крај. Маланфан се почео жалити на јаку главобољу. У току ноћи подигла се страховита олуја.

Десетог октобра кренули смо на трећу етапу нашег пута: требало је савладати кланац и прећи огромну пустињу покривену вулканским пепелом која нас је још делила од врха Кибо, високог 4.734 метра. А ту није било ни воде ни дрвета. Помени смо са собом наше залихе. На ногама сам имала лаке тенис ципеле јер ништа друго нисам могла да обујем. Кад смо прешли кланац, пред нама се указао ве-

личанствен приказ, но мени више није било ни до чега. Нос ми је крварно, а плућа као да су ми се цепала у комаде. Почела сам да пљујем крв.

Али, караван се не зауставља на путу.

На највишем врху Килиманџара налази се слећен костур једног леопарда, прочитала сам код Хемингвеја. И хтела сам сада да видим тај леопардов костур. Поред тога, ако издржим до врха за службу венац од невена, белог и ружичастог, који сада краси један од зидова моје собе.

Из одмаралишта Кибо кренули смо на последњи успон. Пошли смо у два часа ујутру. Падина се уздизала под углом од 40 — 50 степени. Хладноћа је пробијала до костију. Водич је с нама. Три корака напред два натраг, и тако у бесконачност...

Једанаестог октобра, у 7.30 часова, нас четворо стигли смо на Гилменсов врх. Жерар и Клод ишли су први, Маланфан и Жан-Луј иду за нама. А ја по лако напредујем с Мишлом, који на сваких десетак корака пада на земљу и повраћа.

Гледам Мишела, одлучујем се да пођем сама, а онда и ја падам и повраћам. Ово мучење траје два и по сата. Глава ми је празна, ноге као да у њима нема костију, руке немовно висе.

Клод и Жерар стигли су први на врх Килиманџара, затим Мишел, па ја. Био је то потпуно го и празан врх, а од леопардовог костура ни помена. Мало касније стигне и Жан-Луј. Маланфан се изгубио негде на путу. Кад смо се вратили до одмаралишта, скључили смо се пред нашим шатором. Не знам да ли смо спавали или смо били у несвестици. За то време Маланфан је лутао по кратеру као авет. Водич га је нашао после осам часова: изгледао је страшно измучен и бунцао је, помињући неке фантастичне ствари које је тобож открио на врху...

Пошто смо тако испунили први део нашег плана, пошли смо да остваримо други.

Наши пријатељи Масаји

Дивља, примитивна племена у Африци могу се избројати на прсте. Заинтересовали смо се прво за племе Вакамбас, али кад смо угледали његове припаднике, одевене у европска одела, како раде на плантажама, а само недељом облаче своју старинску ритуалну одећу да би пред туристима играли за напојницу, били смо веома разочарани.

Но, знали смо и за једно необично племе: Масај. О њему нам нису говорили доморци, већ ловци и авантуристи. Причали су нам да су Масаји горди и неприступачни, али да им може постати побратим онај ко лава убије копљем. Ми смо управо тако нешто и тражили. Старији су нам говорили да смо сувише млади и неискусни и да нећемо моћи

да дођемо до њих, а ако и успемо да се можда више нећемо никад вратити. И поред свих тих прича, ми смо ипак кренули на пут.

Племе Масај живи на не-

Обалски становници Кеније већ столећима су познати као неустрашиви ловци на ајкуле. Иско скотчан са опасностима, лов на ајкуле доноси овим одважним људима знатну корист, јер се од уловљеног „тигра океана“ не одбацује готово ништа: месо се соли и суши, из јетре се цеди уље, од пераја се справља изворна чорба, кожа се прерађује, па се чак и зуби могу употребити за разне украсе.

плодној земљи на југу Кеније, односно на северу Танџанике. Њихово једино богатство је стока. Некада су били господари Африке. Још и данас се ниједно домородачко племе не усуђује да пређе границе њихове територије без пратње белаца и њихових пушака. А ми смо ипак постали њихови пријатељи мада ниједног лава нисмо убили копљем. Они су одмах осетили да долазимо без икаквих нападачких намера, па су нас тако и примили.

Брзо смо се спријатељили. Старшина села, по имену Енгутун, позајмљивао ми је чак накит, огрлице и нарукнице, да их носим преко дана, а увече ми их је узимао, јер су његове жене биле због тога љубоморне. Енгутун нам је замерио што, као и сви Европљани, имамо неугодан мирис и сматрао да је то због одеће која спречава да мирис коже изветри. А ми смо, опет, морали да се навикавамо на задах балеге и животињске масти којом су заударали Масаји, јер се никад не перу, због недостатка воде. Док смо боравили код њих, прали смо руке на исти начин као и они: завлачили смо их у свежу, још топлу крављу балегу, затим их трљали црвеном прашином с тра, а онда бриљиво стругалли кору која се од тога нахватала.

Енгутун је често делио с нама наше оброке. Увече, док смо седели крај ватре, која је пањена да би се растерали зли духови, он нам је по читаве сате певао мелодије веома чудног ритма. Моји другови су били одушевљени: бележили су оријенталне песме племена Масај.

Да би нам показао колико нас цени, Енгутун нам је сваког дана доносио пуне посуде, такозване „кибују“. То су издубљене тикве пуне пића начињеног од млека, крви и воде. Ове посуде доморци сваког дана перу — крављом мокраћом! Кад вам понуде овај напитак, морате га узети ако не желите да увредите домаћина, па смо га тако и ми, и ако нам се гадило, пили сваког дана.

Једном ми је неколико жена донело на поклон пар изворно лепих минђуша и скупоцену огрлицу, али су захтевале да ми обријемо главу и пробуше уши, како би могле у њих да утакну минђуше у облик великих колутова који падају до рамена. Било ми је свеједно да ли ћу променити

изглед и пристала сам на ово „улепшавање“, али су ме другови спречили.

На крају ме је Енгутун запросио! Било ми је као што сам му нанела бол одбивши његову понуду. А да сам пристала, подигла бих себи колибу исплетену од гранича, заструту травом и покривену крављом балегом, на десној страни од колибе његове прве жене. Имала бих једном недељно да трагам за водом, да скупљам дрва за ватру, да шињем од крављих кожа себи, њему и нашој деци одећу и да на њу пришивам украсе од перли. Ако не бих имала деце, он би могао да ме врати моме оцу и да тражи отплату. Никад не бих смела да кувам њега, јер је удата жена „нечиста“, па не сме чак ни да погледа месо које је једу мушкарци, а које приправљају само младе девојке...

Данас сам опет на свом старом месту, у болници у Салпетријери, али моје мисли често одлутају далеко, нашим пријатељима из племена Масај с којима смо проживели пријатне и узбудљиве тренутке.

ЛОВ на ајкуле у Кенији

„риба“ која је икад ухваћена у овим водама.

На горњој слици види се како рибари извлаче рибутестеру која није била у стању да пробије јаке најлонске мреже. Она је од врха свог тестерастог кљуна па до краја репа била дуга око 3 и по метра.

Средња слика приказује узнемирано море које захтева много вештине од ловаца ајкула на обалама Кеније. Овде се види како рибари крећу у лов на моторном чамцу.

На доњој слици приказано је мерење уловљене рибе-чекића.

Кенија се налази на источној обали Африке. Северни

део и унутрашњост махом су пусти, а јужни део богат је кишом, док је обала разуђена и погодна за изградњу лука. Иначе, у овом делу Африке има и доста планинских предела, савана и тропских шума. Уз обалу расту кокосове палме, поморанџе, лимунови, банане, каучук, памук, кафа, кукуруз, шећерна трска, пшеница, бухач, чај, кедрар, камфорово дрво, бамбус, папирус, пиринач итд. У Кенији је развијено и сточарство, а земља је богата рудама. Кенија се налази под влашћу Енглеза. Њена површина износи око 580 квадратних километара, а на том простору живи око пет и по милиона становника. Главни град је Најроби, са око 120.000 становника.

КАКВЕ СУ ОВО ЖИВОТИЊЕ?

Добар део тела ове чудне рибе, која може да буде дуга и до четири метра, отпада на кљуи који има облик тестере. Живи у многим морима, али највише у водама око Јапана и Аустралије. Њена горња вилица издужена је у тестеру, широку око десетак сантиметара, а дугачку више од метра. На њој су израсли зуби који личе на зуцке тестере. Том тестером она се брани од нападача, а њоме рије и по дну, тражећи морске љускаре, мекунце и друге сличне животиње.

Да ли можете да се сетите како се зове ова риба?
(Тестера.)

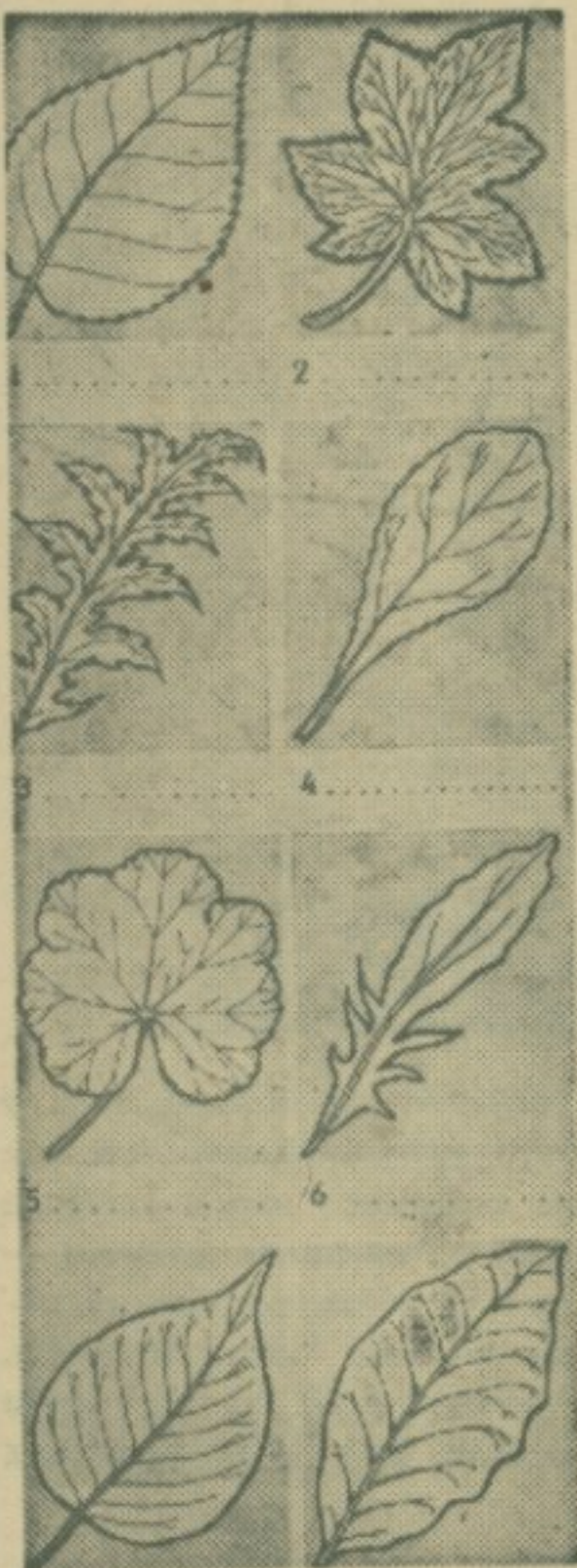
И ово је коза, али необична. Њен завичај је у Азији, и то Тибет. Али, људи су успели да је одгаје и у другим деловима света, нарочито у Француској. Длака јој је бела или жућкаста. Има две врсте влакна: дугачко и кратко. Кратка су влакна сјајна и вло мекана, па се могу одлично

Употребити у индустрији (производња тканина специјалне врсте). Дугачка влакна употребљавају се за обичне тканине. Женке дају мање длаке него мужјаци, али је њихова длака бољег квалитета. Можете ли се сетити како се зове ова коза која је толико важна за индустрију?

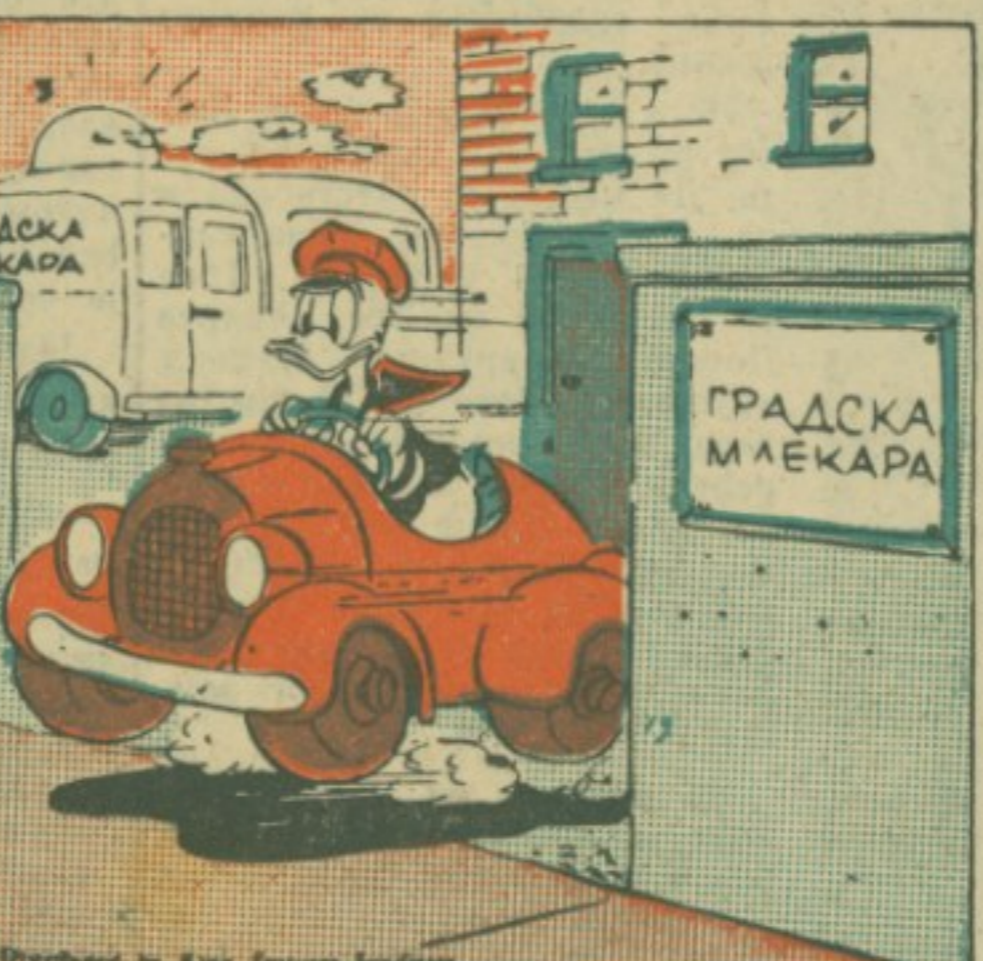
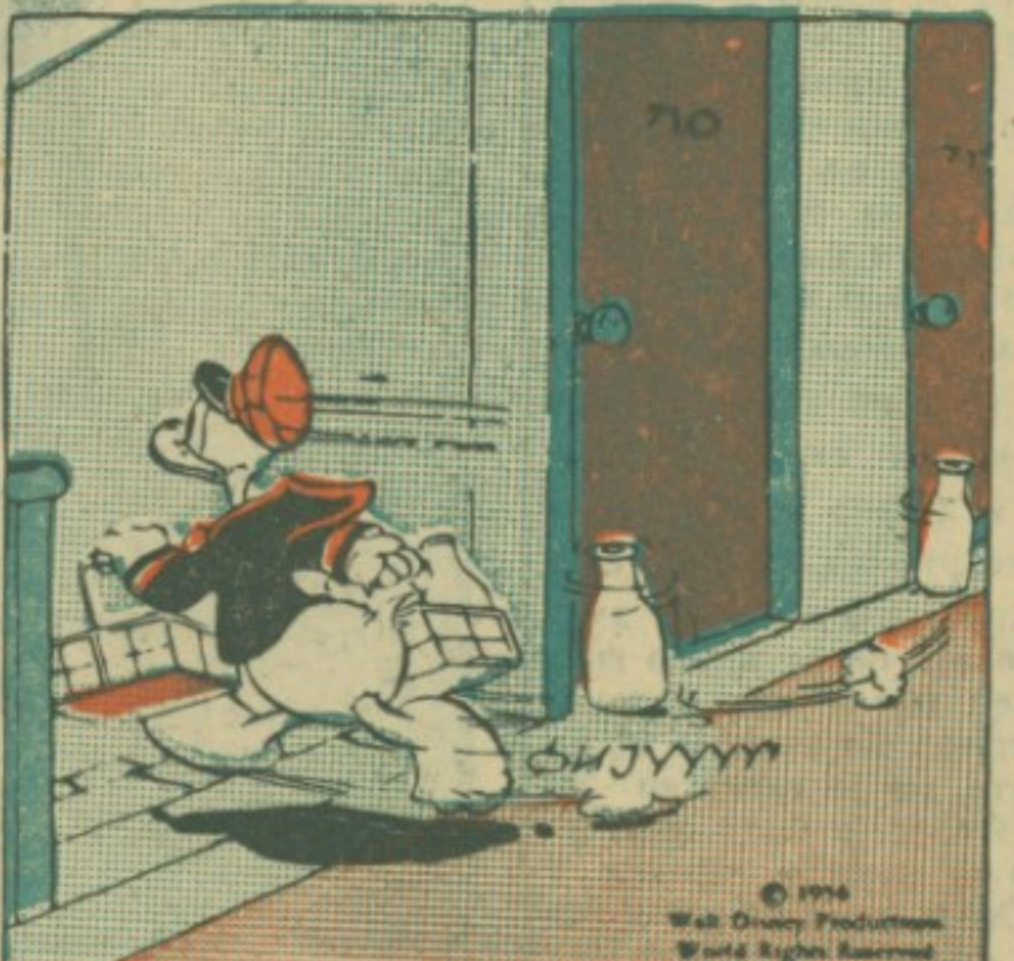
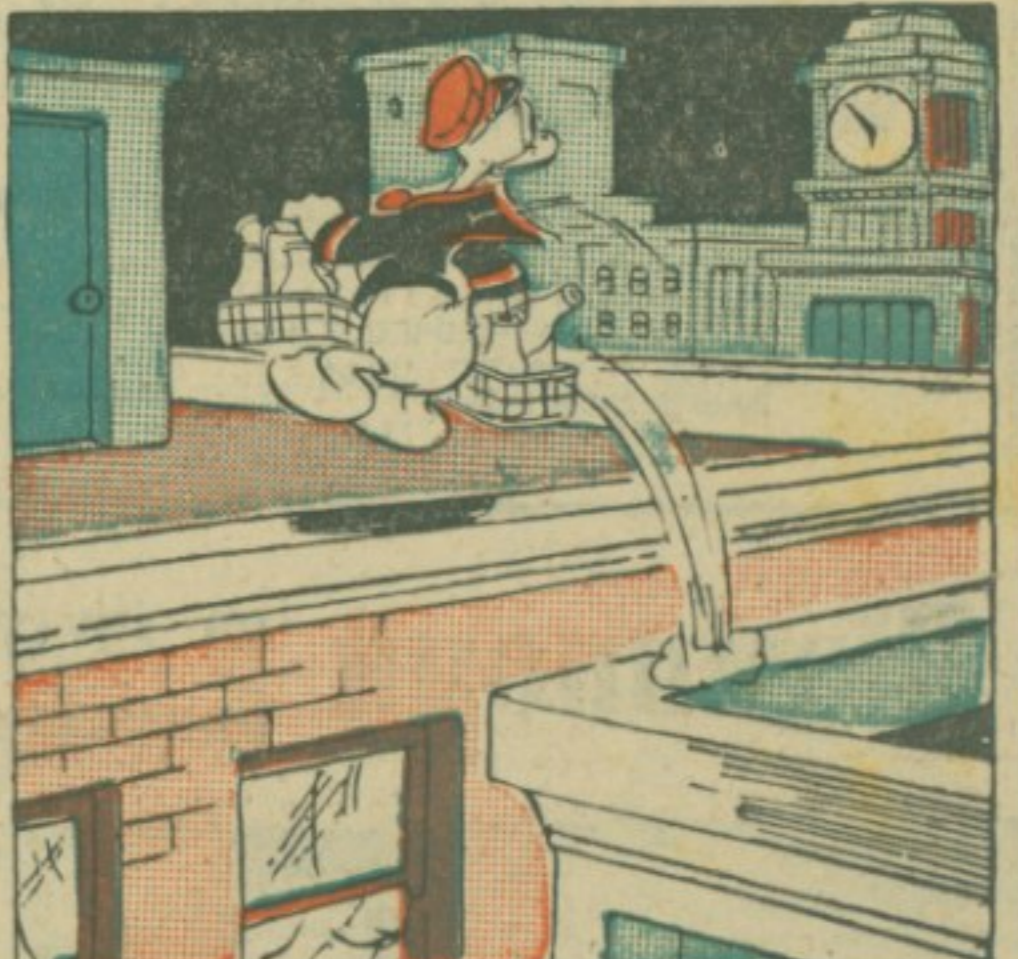
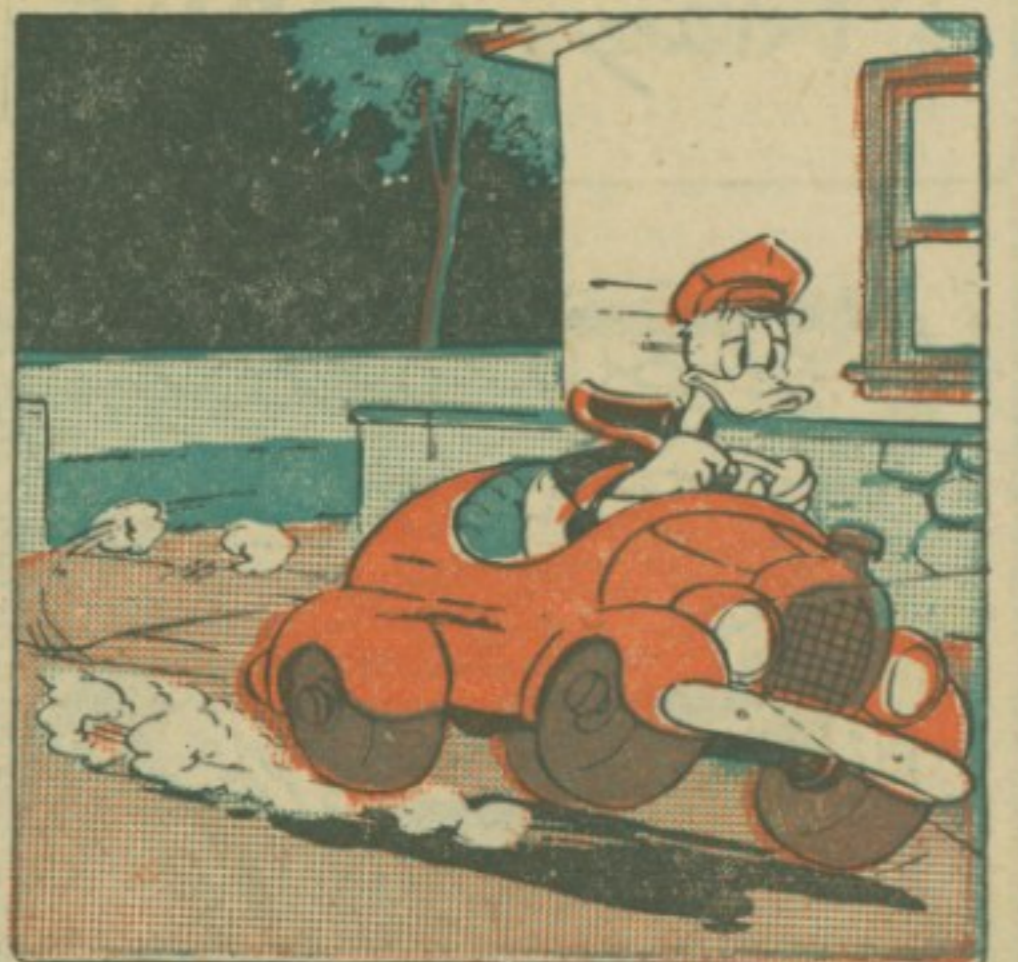
(То је кашмирска коза, а длака се кретињава.)

ИСПИТ ИЗ БОТАНИКЕ

На нашем цртежу приказани су листови осам разних врста биљака које сте толико пута видели. Да ли можете по њима да погодите које су то биљке? Да бисмо вам олакшали посао, навешћемо имена тих биљака поредана по азбучном реду, а ви их распоредите где које спада. То су: артичока, бун-

ПАЈА ПАТАК

дева, дан и ноћ, дуван, здравец, красуљак (бела рада), пасуљ и ружа.

Кад будете готови, проверите на нашем решењу да ли сте тачно одговорили:

(Решење: 1) ружа, 2) бундева, 3) артичока, 4) красуљак, 5) здравец, 6) дан ноћ, 7) пасуљ, 8) дуван.)

Све више сћановника на Земљи

Према најновијим подацима које су објавиле Уједињене нације, на Земљи има све више становника. Посао који захтева попис свег становништва веома је обиман и не може се вршити сваке године. Последњи, обављен средином 1956, показује да на Земљи живи 2 милијарде 737 милиона људи. Према овом попису, Европа је и даље најнасељенији континент: на једном квадратном километру живе 84 човека, док их је у Азији на истом простору свега 54. Највећи пораст становништва је на острвима Океаније — 2,3 проц-

ента годишње. У Европи, не рачунајући Совјетски Савез, пораст становништва износи 0,8 процената годишње.

Због ауторитета...

Према најновијим прописима које је издало шведско Министарство просвете, учитељи и професори не смеју више да носе беретке, већ само шешире, а могу и да иду гологлави. Ако неко прекрши ову наредбу, биће одмах позван на дисциплинску одговорност. Сматра се да професори који носе беретке губе ауторитет код својих ђака, јер и они носе исте капе, па се на тај начин некако „изједначају“.

СВИ ИСТОВРЕМЕНО

У Француској је усавршен нов бежични телефонски систем. Захваљујући овом проналаску, сада је могуће да 125 лица у истој згради истовремено приме поруке без икаквих сметњи, ма у ком делу зграде се сваки од њих налази у том тренутку.

Искусни поморци то знају...

Искусни поморци знају да су ледени брегови много већи него што изгледају, јер им се знатан део — око осам деветина — налази под водом. Кад ледени брег носи у себи комађе стена, онда може да буде потопљен још већи део. Нека ледена брда на Антарктику достижу висину до 60 метара, а дужину и од преко 70 километара.

БЕЗ ОТАЏБИНЕ

Кад су се два млада Шпанца, Антонио Зучнига и Хосе Легара, у Барселони ушћунали у један енглески брод и тамо сакрили, нису ни слутили да су својом лакомисленошћу сами себе осудили да добар део, а можда и цео свој живот проведу на мору. Откривени су тек у близини енглеске обале. Пошто нису имали пасош нити икакве друге личне исправе, нису смели да изиђу на енглеско копно. У луци Ипсвил пребачени су на брод „Хелемар“ на коме ће опловити око света. Ниједна земља, чак ни њихова отаџбина, неће смети да их прими ако не буду у могућности да на неки начин прибаве личне исправе из свог завичаја. На броду ће морати да раде, али без плате, и добијаће само храну. Једно енглеско добротворно друштво дало им је одећу за неколико година.

Изненадно богатство

Кад је летос у Финској неки туриста свратио да се одморја у орогној колиби једне сиромашне удовице, мајке седморо деце, поглед су му привукла стара писма и коверти којима је домаћица облепила напукле зидове. Његовом чуђењу није било краја кад је утврдио да су марке на ковертима веома старе и да представљају филателистичку реткост. Оне су недавно продате за око четири милиона динара. Овако изненадни добитак осигурао је мајци и њеној деци боље дане.

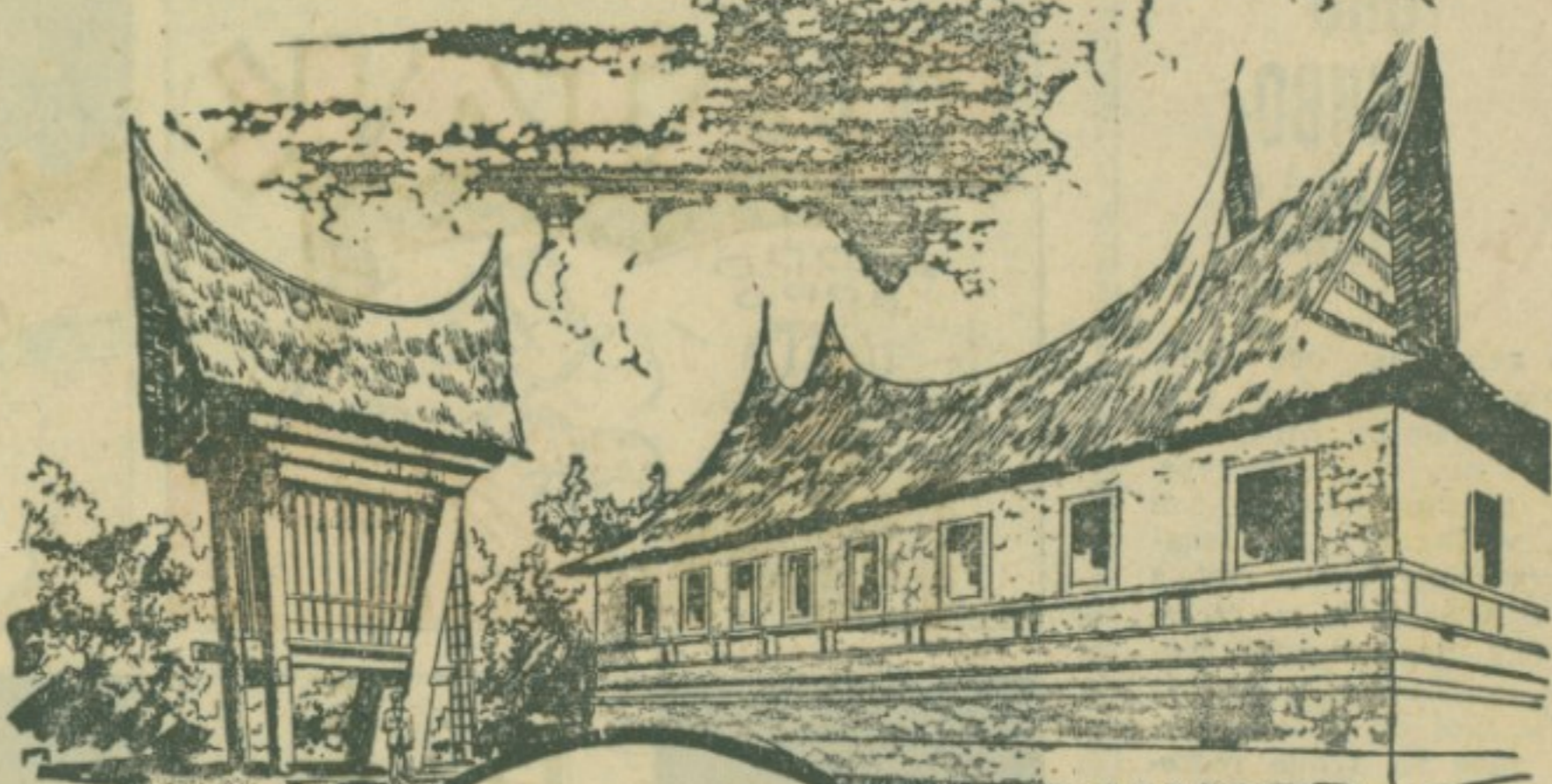
Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

НАТТЕЖИ ШЕШИРИ НА СВЕТУ

ОГРОМНИ ШЕШИРИ КОЈЕ НОСЕ МАНГАНДА ИГРАЧИ У ИНДОКИНЕСКОЈ ПОКРАЈИНИ ПАНГАЛЕ УКРАШЕНИ СУ СА 40 КИЛОГРАМА СРЕБРНОГ НОВЦА НИЈЕДАН ЧОВЕК НИЈЕ У СТАЊУ ДА ИХ НОСИ ДУЖЕ ОД 2 МИНУТА

МНОГЕ ЗГРАДЕ

У ИНДОНЕЗИЈИ ИМА ЈУ ОБЛИК СТАРИНСКИХ РАТНИХ БРОДОВА. ОБИЧАН ПОДИЗАЊА ОВАКВИХ ЗГРАДА НАСТАО ЈЕ ПРЕ 400 ГОДИНА КАД СУ ФРАНЦУСКА И ПОРТУГАЛСКА РАТНА ФЛОТА ЗАУЗЕЛЕ ОДРВНО СУМАТРУ

ЖИВИ СПОМЕНИК

ЈЕДНО ЦИНОВСКО ДРВО ПЛУТЊАК И ДАНАС ЈЕ ЈЕДИНИ СПОМЕНИК НА ГРОБУ РИЧАРДА ТОРТОНА, САПУТНИКА ПОЗНАТОГ ИСТРАЖИВАЧА ЛИВИНГТОНА КОЈИ ЈЕ УМРО У АФРИЦИ 1863 ГОДИНЕ

НЕЖНА ПРАСАД

У БЛИЗИНИ БЛУВБОРЕНА, У НЕМАЧКОЈ, НАЛАЗЕ СЕ ДВЕ СТЕНЕ ЧИЈИ ОБЛИК ПОТВЕРА НА ДВА ПРАСЕТА КОЈА СЕ ЛУБЕ

ТОМАС БРЕДБЕРИ

ИЗ СЕДЛВОРТА У ЕНГЛЕСКОЈ ПУНЕ 82 ГОДИНЕ ТЕРАО ЈЕ СВОЈЕ ВОЛОВЕ НА ГОДИШЊИ СЕЏАМ У ОБЛИЖЊИ ГРАД МАРБЛЕН

"ДЕНДИ"

ГЛОВАН КЕНИ ЛЕЈТЕМА ИЗ ДАНЛЕПА (САД), КОЈИ ЈЕ НА СВЕТ ДОШАО БЕЗ ГЛЛОВНИХ КОЖИЦА НА НОГАМА, НАУЧИО ЈЕ ДА ХАИВА СА ГУМЕНИМ ПЕРАЖИМА

Шампиони на чуду од бициклаа

Пишући о бициклизму, који је тек био у повоју, листо ви с краја прошлог века ни су пропуштали прилику да домену "светског првака" у овој грани спорта Артура Авлуста Цимермана, победника на шампионату одржаном 1893 у Чикагу. У Европи познат под називом "детећи Американец", Цимерман је био заиста интересантна личност. На тркама се појављивао беспрекорно одевен: с цилиндром, белим рукавицама и латкованим ципелама. За данашње појмове мало чудна спортска опрема!

Но, и поред званичног признања од стране хроничара бициклизма, Цимерман није био први светски шампион. Јер, пре такмичења у Чикагу Енглези су организовали, три године узастопно, светско првенство у Лајчестру. Још 1884 оно је дало првог светског првака, Француза Фредерика де Сиврија, који је по бедно своје противнике у трци на 80 километара. То је констатовано и у специјалној повељи која је предата победнику.

Де Сиври је био бициклиста другог кова него Цимерман. Код њега није било ни трага од Американчеве елганције. Такмичио се у лаким ципелама, с вуленим гаицима које су му допирале до колена и с бером на глави. Око груди имао је узану мајицу, на којој су звсцкале медаље задобијене на ранијим тркама.

Исте године кад је у Лајчестру освојио првенство света, Де Сиври је учествовао и на Међународној бициклистичкој трци у Торину. Трка је приређена на Тргу Андреа Дорија, на кружној стази у укупној дужини од 12 километара. Победнику је била одређена награда од хиљаду лира, у оно време замашна сума. Али, то није био Де Сиври, који је на опште изненађење стигао тек трећи, иза Енглеца Данкана и свог земљака Меденжеа.

За разлику од Цимермана, који је првенство освојио на бициклу сличном данашњима, Де Сиври је возио једну савсим друкчију направу. Предњи точак његовог бицикла био је висок готово колико човек нормалног раста, а задњи веома мали, изнад кога се налазила папучица за пењање. Кад би хтео да се попне тркач је морао да узме залет, затим би ставио једну ногу на папучицу и акробатским скоком виноу се у седло, које се налазило изнад великог точка. Вожња на оваквом бициклу била је неудобна и опасна. Точкови нису имали гума, па су отскакали по неравном путу, тако да је возач имао муке да се одржи у седлу. А пад са такве висине могао је бити катастрофалан. Зато је свака трка представљала авантуру, такође ни стављање живота на коцку, што је оправдавало онај низ медаља на грудима Де Сиврија и осталих тадашњих бициклиста.

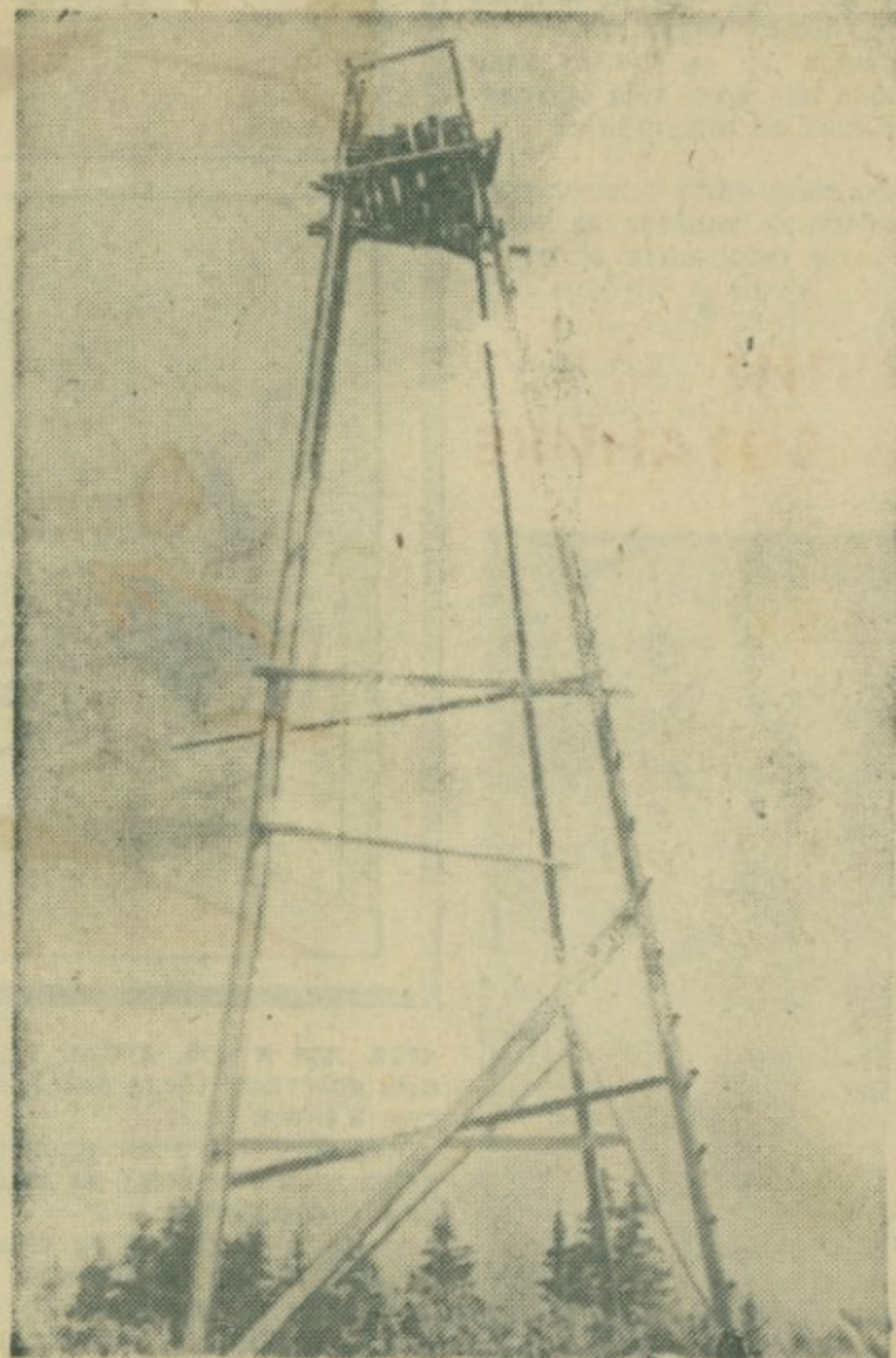
Па ипак, и на оваквом чуду од бицикла светски шампиони од пре 70 година бележили су резултате због којих не би имали разлога да црвене пред данашњим мајсторима стазе. Брзина од 25 километара на сат, коју су не ретко постигали, може се сматрати заиста вртоглавом.

Два орла Шумске осматрачнице

У башти скромне кућице старог молдавског рибара био је обешен кавез са два млада орла. Домаћин је причао посетиоцима како је до њих дошао: дечаци су их нашли у трсци, у једном гнезду. Још нису могли да лете. Али, брзо су напредовали јер су јели све што им се давало. Један од орлова, приликом хватања, био је повређен у крило и његов брат му је често отимао храну.

Једном је домаћин заборавио да затвори кавез. Здравни орло с муком се подигао у ваздух и лагано полетео према Дњестру. Но, његова слабачка крила нису могла дуго да га носе и он се морао спустити већ после два километра, у трску. Други није могао да узлети, па је скакутао по башти. Овога је било лако ухватити и поново ставити у кавез. Он је сад био сам и рибар коју су му давали за храну јео је колико је хтео и брзо јачао.

После два дана рибари су од беглог орла нашли где раширених крила виси на трсци, не дотичући земљу, и вратили га сопственику. Али, кад га је овај ставио у кавез, догодило се оно што нико није очекивао. Орло који је сам живео у кавезу налетео је на свог брата и, уз дивљи крик, шчепао га канџама и почео ударати

Познато је да шуме често страдају од пожара, који у неким пределима света могу бити катастрофални, јер том приликом вапра прогута огромне комплексе шума. Понекад су људи беспомоћни, али ако се вапра на време примети — штета може бити мања. Због тога се у околини шума постављају стражари који седе на високим осматрачницама. На слици се види једна таква осматрачница на Смиљском Брду, на босанској планини Звијезди, чији је највиши врх Загред (1381 м).

Филателија у свету

Од појаве прве поштанске марке (6 маја 1840) до данас издато је 108.237 разних врста поштанских марка.

Још само Арктик, Антарктик и нека слабо насељена острва не издају своје марке.

Рачуна се да данас у свету има око 30 милиона филателиста.

кљуном. Док је рибар спео да се снабе и отвори кавез, орло-бегунац био је већ мртав.

Бучни акорди „Симфоније изненађења“ пробудили би и најтврђег спавача. У горњем десном углу: мотив из поменуте симфоније

Дело Јозефа Хајдна је веома обимно. Оно у историји музике означава читаву једну епоху, између Баха и Бетовена. Одликује се љупкошћу, елеганцијом и оном природном снагом која се налази на извору народне музике. У оркестрацији Хајдн је први који је употребљивао различите инструменте према њиховој природи и карактеру. Његова велика оригиналност је у томе што је коначно установио симфонички жанр, у чему је извршио снажан утицај на доцнији развој немачке музике, посебно на Моцарта и Бетовена.

Хајдн је компоновао око 700 дела; од тога преко 100 симфонија, 77 гудачких квартета, 39 соната за клавир и 4 за виолину, 20 клавирских концерата, 11 концерата за виолину и 6 за виолончело итд. Од композиција вокалне музике истичу се ораторијуми „Стварање света“ и „Годишња доба“.

Последњег дана марта, године 1732, у малом граду Рорау у Доњој Аустрији, један човек чији је посао био да прави и поправља кола, певао је из свег гласа док је радио. Је-

били сина. Дајемо му име Јозеф.

И поред тога што Матија није знао ноте, он је веома радо свирао на харфи и певао. Али, он тога јутра није могао ни да сања да ће његов мали син имати доцније великог утицаја на музичке ствараоце свога доба, као и на оне који ће доћи после њега.

Кад је Јозефу било шест година један његов рођак из оближњег града Хајнбурга дошао је да би у Рорау одржао концерт. То је оставило тако дубок утисак на малишана да је одмах сам направно „виолину“ и „гудало“ и по цео дан „свирао“ подражавајући свог рођака Франка.

— Матија, — рече Франк, који је иначе био управник школе у Хајнбургу — Јозеф има диван глас. Пусти га да пође са мном. Моћи ће да похаћа моју школу.

— Оче, да ли бих могао да идем? — молио је мати Јозеф.

— Не тако брзо, ти си још мали, — одговорио је отац.

Па ипак, те ноћи Матија је са својом женом дуго разговарао о малом Јозефу. Они су имали још деце, а у њиховом градићу није било школе. Ако Јозеф остане ту, постаће колар. А када би отишао рођаку Франку... могао би једног дана да постане музичар... — маштали су родитељи.

Убрзо затим Матија је повео свог сина у Хајнбург.

Када му је било осам година, Јозеф је постао члан хора у бечкој катедралі св. Стефана.

Закон недеље

У Немачкој је још на снази закон, по коме је мужевима забрањено да туку своје жене. Необичнија од овог закона је казна предвиђена за овакав прекршај. Муж-тубијан осуђује се на казну затвора коју издржава само од суботе увече до понедељка ујутро, кад се пушта на слободу да би могао да се јави на дужност.

РЕКОРД У ПОШУМЉАВАЊУ

У Сједињеним Америчким Државама постављен је један нов рекорд — у пошумљавању оголелог земљишта. У прошлој години тамо је засађена готово једна милијарда различитих дрвећа.

СВАКЕ ГОДИНЕ МИЛИОНИ ТОНА РИБЕ

Улов рибе повећава се из године у годину. Последњи статистички подаци показују да се сада лови просечно 30 милиона тона рибе годишње.

„ГЛАС“ ГАЛАКСИЈЕ

У америчким лабораторијама извршене су пробе с једним апаратом који омогућује човеку да „чује“ радијацију из водоничних облака у галаксијама, до којих досад није „допро“ ниједан инструмент.

Био је још мали, али се ипак трудио да отпјева тачно сваку ноту. И он је, према обичају да чланови хора носе беле перике, добио једну и трудио се да буде уредан и чист, како га је мајка учила. Нажалост, рођакова жена није у том погледу била баш савесна, па су убрзо његова одела постала изгумљана и прљава.

Рођак Франк, као и сви „педагози“ онога времена, сматрао је да батине помажу учењу. Тако је, и поред приљепног рада, Јозеф редовно добијао батине. Само у ретким слободним часовима он је могао да свира својим друговима. И то му је била највећа радост.

Хор катедрале св. Стефана често је позиван да пева у другим црквама или на банкетима које су приређивали ондашњи племићи. Ово је значило нешто више пара за младе певаче са малим платама, а уз то и богат оброк, што иначе нису имали често.

Једном приликом је царица Марија Терезија позвала хор да пева у дворцу Шенбрун. Једно крило зграде још није било довршено и уза зид су биле постављене скеле. Јозеф и његови другови почели су да се пењу уз њих. Изненада се царица појавила на прозору и, угледавши дечаке, узвикнула:

— Ко је онај на врху? Позовите га одмах да сиђе, и нека добије прописне батине за несташлук!

У трен ока диригент хора је извршио наређење. Дечак на врху скеле био је Јозеф Хајдн.

Много касније, када је Марија Терезија већ била у годинама, Хајдн ју је једном посетио на овај случај.

— Срећна сам што је то имао добрих последица за вас, — рекла је задовољно царица.

Хајдн је провео девет година као члан катедрале. За то време он је имао прилике да учи да свира на харпсихорду,

виолини и оргуљама, али због других послова ниједно није добро научио. Највише је волео компоновање, али је имао свега два часа недељно из тог предмета. Толико га је оно интересовало да је од оца, иако је знао да тешко живи, тражио новац за куповину две књиге у којима се говорило о компоновању. Свако парче хартије које му је долазило до руку мали Јозеф је склањао у своју свеску и касније испуњавао нотама. Једном га је диригент хора затакао како нешто пише и запитао га што то ради.

— Компонујем мису у дванаест делова, — одговори Јозеф.

— У дванаест! — запрепасти се диригент. — Зашто не почнеш с нечим крајним?

То је био Хајдну једини савет из компоновања.

Када је Хајдну било седамнаест година, глас је почео да му се мења. Говорили су да пева као гавран. Међутим, то није био и стварни разлог што је изгубио место у хору, него „преступ“ што је за време процесије исекао маказама пернику дечака који је ишао испред њега. И не само да је избачен из хора, него је добио и батине.

Хајдну није остало ништа друго него да даје часове.

Али, то је доносило мали приход: и поред тога што је савесно радио, учио себе и друге, често је трпео глад и хладноћу. У то време он компонује музику за један комад. Овај рад му је донео место диригента приватног оркестра принца Паула Естерхазија, и ту остаје читаве три деценије, све до 1790 године.

Једног дана су се чланови оркестра пожалили Хајдну да већ дуго нису имали одсуство, и да би желели да се врате у Беч, где су живеде њихове породице.

— Не знам шта бих могао да учиним, — рече он после дужег размишљања — али видећу.

Следеће вечери Хајдн је дириговао оркестром на концерту, чији је завршни део назвао „симфонија“. Музика је почињала у брзом темпу, а затим се постепено успоравала. Један по један члан оркестра чим би завршио своју партитуру не чекајући остале, узимао је свој инструмент у једну руку, а у другу своју свећу са пулта и напуштао бину. На крају је диригент остао сам...

Јозеф Хајдн је потом пришао принцу да се извини због приређене шале. Овај се убрзо смирио и смејући се рекао:

— Разумео сам шта ово треба да значи. Сутра ће ови људи поћи са мном у Беч да би видели своје породице.

То музичко дело је данас познато под именом „Општајна симфонија“.

Временом је Хајдн постао славни музичар. У Бечу се упо-

људи тога доба. Баш ту је, 1792 године, први пут пред публиком изведена његова „Симфонија изненађења“. И то је била једна од Хајднових шала, коју он објашњава овако:

Једном му је неки пријатељ причао о „љубитељима музике“ који су за време концерта спавали. И Хајдн је смислио освету: компоновање музику да тече прво смерно и тихо, како би присутне успавала, а после ће да „засвира“ бучно и да их све пробуди. Тако је и било. Током става анданте музика је блага као успаванка. А тада, одједном долази „изненађење“ — музика оживљава до те мере да би пробудила и оне који спавају „мртвим сном“.

У малом месту Рорау, Хајдну је подигнута статуа у непосредној близини коларске ра-

Он је сам себи направно „виолину“ и уживао у „свири“

знао са Моцартом и они су убрзо постали добри пријатељи. Моцарт је често говорио за Хајдна да је „највећи композитор на свету“, а прозвао га је „тата Хајдн“, и то му је остао сталан надимак.

Хајдн је ишао два пута у Лондон да диригује оркестром који су свирали његова дела. Тамо је имао прилике да се упозна са много знаменитих

дионице његова оца. На дан откривања споменика, велики композитор посетио је свој дом и том приликом одао пошту и захвалио се свима који су му омогућили да постане оно што је. У току свог стварања, Хајдн је компоновао многа дела: ораторијуме, сонате, а пре свега симфоније по којима је и данас познат под именом „Отац симфоније“.

ПОСЛЕДЊИМ ОСТАЦИМА СНАГЕ, НЕЗНАНИ ВИТЕЗ СТАО ЈЕ ДА СЕ УСПИ-

НЕ
ЗНА
НИ
ВИ
ЦИ
ТЕ
З

ПОСЛЕДЊИМ ОСТАЦИМА СНАГЕ, НЕЗНАНИ ВИТЕЗ СТАО ЈЕ ДА СЕ УСПИ-

ЊЕ УЗ МАЦ...

ПРОШЛА ЈЕ ЧИНИЛО МУ СЕ, ЧИТАВА ВЕЧНОСТ ПРЕ НО ШТО ЈЕ УСПЕО ДА СЕ ДОЧЕПА ИВИЦЕ МОСТА...

МОЈ МАЦ, СОКОЛЕ, МОЈ МАЦ!

ИЗВЕЖБАНИ СОКО СТРМОГЛАВИО СЕ У ВОДУ...

ЊЕГОВЕ СНАЖНЕ КАНЈЕ БРЗО СУ ОСЛОБОДИЛЕ МАЦ...

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА, МАЦ ЈЕ БИО У РУЦИ НЕЗНАНОГ ВИТЕЗА...

ХВАЛАТИ, СОКОЛЕ! САД НАПРЕД У СУДРЕТ НОВОЈ ЗАМЦИ КОЈУ НАМ ЈЕ СПРЕМИО СЕР ЕДВИН!

НАСТАВИЋЕ СЕ

Амерички природњак Мери Дивоу сакупила је читаву збирку кратких, занимљивих и истинитих прича из животињског царства, записујући их истог дана кад би их чула од очевидца. Из те своје збирке, коју је назвала „За боље разумевање животиња“, објавила је досад само поједине одломке.

Лукави ракуни

Уловио сам једном два млада ракуна и затворио их у дрвени кавез. После неколико дана, ја сам без по муке распознавао ова два по спољашности иначе сасвим истоветна брата. Један од њих био је поверљив, док други, плашљивији, никад није напуштао свој угао. Кад бих им доносио храну, прилазио би да ме поздрави само први.

Једног јутра затекао сам кавез — празан. У оном углу из кога се „плашљиви“ ракун никад није мицао зјапила је велика рупа. Немам другог објашњења: план „завере“ браћа су лукаво смислили. Док ме је један кад бих донео храну, заваравало сво-

јом умњатомшћу, други је, тобож плашљиво, седео у углу и својим телом заклањао трагове ноћног заједничког рада.

„Операција карибу“

За време мог отслужења рока у канадској авијацији, добили смо једног дана налог да почнемо „операцију карибу“. Наиме, за време оштрих зима северноамерички

ЗАПИСИ ПРИРОДЊАКА

јелен карибу тешко долази до хране и због тога се, у великим стадима, повлачи према југу. „Операција карибу“ састојала се у томе да се стада нађу и да им се из авиона баца сено.

На неких 650 километара северно од Винипега открили смо велико стадо јелена. Многе животиње лежале су на снегу, очигледно сувише слабе да би могле стајати. Кад смо бацили бале са сеном, нису чак ни покушале да се подигну и да се до њега довуку. Док смо нашим авионом кружили изнад њих, угледали смо необичан приказ: неколико најснажнијих карибуа дошло је до сена, ишчупали зубима велике нарамке и положили их пред своју немоћну сабраћу — пре но што су сами окусили иједан залагај.

Брижна мајка

У пролеће, пре две године, открили смо да један лисичји пар има јазбину крај обале потока на другој страни долине у којој се налазио и наш дом. Пар је имао троје младих.

Једне вечери посматрали смо — то смо иначе често чинили — лисице кроз доглед и видели како мајка, носећи у зубима једно од младих, иде према потоку. Држећи високо главу, прешла је поток и спустила младунче у природни заклон

испод испупчења на једној стени, и то далеко од потока, на нашој страни долине. „Шетњу“ је поновила још два пута и сваки пут би пренела преко потока по једно младунче.

Ускоро смо нашли објашњење за ово њено необично понашање. Још исте ноћи разбеснело се невреме с провалом облака и читав нижи део долине био је поплављен. Да лисица није „преселила“ своје младе, сви би се подавили. После неколико дана вода се повукла и лисичја породица вратила се у стару јазбину.

Још два пута у току тог пролећа лисица је преносила своју децу на нашу страну долине и оба пута се њена јазбина у року од највише дванаест часова нашла поново под водом.

Довиљива лисица

За време једног лова избио сам на узвишћу с које се отварао поглед на велику ливаду подељену надвоје дугачком живом оградом. На десном делу ливаде пасло је стадо оваца.

Изненада, зачуо се лавез паса и ја спазих како једна лисица претрчава преко левог дела ливаде. Тек што је нестала у живици, кад на ливаду избише пси који су је гонили по трагу.

Погледом потражих лисицу и, на своје огромно чуђење, угледах је како, као ка-

кав цокеј, „језди“ на леђима једне овце преко десне половине ливаде. Кад је стигла до њеног краја, скочила је са овце и нестала у шипражју. То је било сасвим довољно да збуни псе и да им заметне траг. Видео сам их како се гурају и збуњено њушкају по земљи, вероватно баш на оном месту где је лисица скочила на свог белоруног „парипа“.

Сналажљиви прериски пас

Тог хладног зимског дана, после јаке снежне буре, успињао сам се с крпљама на ногама уз падину једног брда у Британској Колумбији. Погледавши наниже према долини, угледао сам једног старог прериског пса који се с муком пробијао кроз снег, застајући после свака три-четири корака да би предахнуо. Изненада, наћулио је уши и стао да њушка, окренувши се на ону страну с које је дувао ветар. Нешто касније појавише се три јелена која су ишла право према старом псу. На то се он приби трбухом уз снег, да га не би спазили, и чим су јелени прошли крај њега он се диже и крете за њима.

Кад су стигли на врх брда, прериски пас крете на једну, а јелени на другу страну. Мислим да нећу погрешити ако кажем да је стари лукавац само то и желео: да стигне на врх брда, где снег није био дубок јер га је ветар односио. А да би себи олакшао успињање, пустио је да му јелени прте пут.

Ера робота

После трговачких компанија које све више, уместо великог броја службеника, уводе роботе, и осигуравајућа друштва почела су да се служе њима. Тако је једно познато америчко друштво набавило робот ИБМ-705 који за девет дана може да припреми 200.000 исписаних признаница. Раније је особљу које је обављало овај посао требало десет недеља да то доведе у ред.

Туристички град у близини Каира

Једна група архитеката у Канру прави пројекте за нови туристички град који ће се подићи у близини Мемфиса и пирамида код Гизеа. Кад овај град буде подигнут, у његове музеје биће пренете све драгоцености нађене у Тутанкамоновој гробници, као и други историски предмети који се сад чувају у каирском Државном музеју.

Укуси су различити

Атлетика је одавно добила назив „краљице спорта“, јер по лепоти заиста нема премца међу другим спортовима. Па ипак, атлетска такмичења не привлаче никад много публике. Тако је недавно на међународном првенству у кросу које је одржано у енглеском граду Кардифу било продато свега тридесетак улазница. Готово у исто време, сусрет између женских екипа Енглеске и Шкотске у хокеју на трави привукао је на стадион у Вемблију око 50.000 гледалаца.

Добила крила...

Авиони с нарочитим уређајима, који су летели на 4.000 метара висине између Кијева и Одесе, примали су телевизијски пренос из Букурешта и одмах га пребацивали на мрежу совјетске телевизије. После овог пробног покушаја, совјетски стручњаци изјавили су да покретне станице у висини имају преимућство над релеејма израђеним на земљи. Инжењери сматрају да ће вештачки сателити постати телевизијски релееји будућности и да ће преко њих све земље на свету одржавати везу.

Подземно море

Совјетски геолози открили су у Казахстану пространо подземно море слатке воде које се простире на површини од 190.000 квадратних километара.

Леонардо да Винчи је неколико година живео у Орвијету, Пезару и другим градовима Италије где је правно прејакне фонтане. После завршених послова вратио се у Флоренцу где је по заповести Цезара Борџије требало да изради план за један пловни канал. Он је и то остварио, али је запоставио сликарство.

Седећи једног дана с неким својим пријатељима — флорен-

КАКО ЈЕ
НАСТАЛА

»Мона Лиза«

тинским сликарима, Леонардо се одушевио и рекао:

— Сутра ћу почети да радим портрет прве лепе Флорентинке коју будем срео на улици.

И заиста, већ ујутру пошао је с пуно жара да трага улицама Флоренце. Али, није успео да пронађе оно што је желео. Мислио је да лепе Флорентинке још спавају, па је пошао натраг. На путу ка кући, једна рука се спустила на његово раме. То је био Антонио Берардини, уметников стари пријатељ. Крај њега је стајала једна лепа жена,

— Моја кћи Лиза, — претставио ју је Берардини.

— Прекрасна девојка! — узвикнуо је Леонардо. — Чудне и загонетне очи! И каква божанствен осмех!

— Али моја лепотица је уда-та, — прекинуо га је старац. Она је супруга Франческа да Бартоломеа дел Ченоби дел Бокондо. Име му је дуго, па га Флорентинци зову Бокондо, а моју кћи Боконда.

— Лепота твоје кћери и њен осмех не смеју да умру. Ја ћу да насликам Боконду, — рекао је Леонардо.

Пристанак младе жене није био довољан. Њен муж је био веома строг, чак и свиреп, и није волео да се она сусреће с другим мушкарцима. После

дугих наваљивања и нагађања, најзад је пристао да Леонардо изради портрет његове жене, али под условом да за све време позирања крај ње буде и њен отац.

Чitava Флоренца је практично израду портрета, а Леонардови пријатељи и поштоваоци посећивали су његов ателје да би се дивили прекрасној слици.

Тако је, сасвим случајно, Леонардо да Винчи израдио своју најпознатију слику — Мона Лизу или Боконду, која сада краси музеј у Лувру.

Бојење живог стабла

Украјински агроном М. Молотко боји дрво пре но што се стабло посече. Пошто убризга нарочити раствор, сок га, у року од десет дана, разнесе кроз дрвну масу. Тако, кад се букви убризга сулфат бабра, дрво прими сатинирану кестењасту боју. Од сулфата гвожђа дрво добија боју сличну челику, а од хлорида бабра буква постаје седефаста. Предмети уметничке столарије израђени од овакве буквине изгледају лепше него да су од ораховине, која је, као што знамо, знатно скупља.

Ајнштајн не уме да броји

Велики математичар Ајнштајн волео је да свира на виолини. С времена на време у његову кућу је долазило познати пијаниста Шенелел да га прати, али се чешће догађало да му пребаши што се не држи такта.

— Није чудо што грешите, — рече једног дана Шенелел творцу теорије релативитета. — Ви не знате поштено да бројите ни до четири!

„Револуционарни генератор“

Професори Хатсуполос и Кеј са Технолошког института у Масачусетсу патентирали су термоелектрични генератор који топлоту непосредно претвара у електричну струју. Рад генератора се заснива на електричном струјању између двеју металних плоча, међусобно удаљених 0,3 милиметра, од којих се једна загрева на 450 а друга на 1.000 степени, што омогућује претварање 12 одсто топлотне енергије у електричну. Када генератор буде усавршен, користан učinак попеће се на 30 одсто, што значи да ће бити 30 пута економичнији од парне машине. Иначе, за његов рад може се употребити свака топлотна енергија.

Нови зуби у деветој деценији

Сиромашна Ђулија Капелини из Пистоје, у Италији, која је недавно напунила 83 године, имала је одличан апетит и никад није боловала. Њена једина несрећа била је у томе што је изгубила све зубе, а није имала новца да набави протезу. Једног дана старица је осетила бол у горњој и доњој вилици и кад је после десетак дана погледала у огледало доживела је не мало изненађење: нови, бели зуби појавили су јој се на ивици десни. Досад је Ђулија добила два секутина и два кућњака.

ПРОЈЕКТ МОСТА ПРЕКО ГИБРАЛТАРА

Познати инжењер и конструктор мостова Шпанац Алфонсо Пена Беф завршио је пројекат моста који треба да везује Европу са Африком изнад „Гибралтарског Мореуза“. Мост ће бити дуг 20 километара а широк 30 метара. Средином ће се протезати пут за све врсте возила, са стране два тротоара, као и две железничке пруге дуплог колосека. Мост ће полазити од места Бала у Шпанији, а завршаваће се на територији Марока, десетак километара источно од Танџера.

ГОЛУБ КАО ПУТНИК

У листи редовних путника на луксузном прекоокеанском броду „Христифор Колумбо“, који је пре неки дан пристао у Напуљу, заведен је и један голуб писмоноша. Посустао од дуга пута, он је слетео на катарну брод и мирно допустио да га ухвати. Капетан је одмах упутио паробродској агенцији у Њујорку телеграм са шифром распознавања голуба, а она је обавестила сопственика. Позефа Сурко из Њу Џерсија. У повратку брод ће пренети голуба у Америку, опет као редовног путника.

ПАПАГАЈ И ТЕЛЕФОН

Кроз отворен прозор, у стан једног радника у Лондону улетео је једног дана папагај. Радник се много обрадовао госту и купио за њега леп кавез. Али, приметно је да птица често крешти и понавља исте речи: „Реноу 2961“ и он дође на мисао да је ово можда телефонски број бившег папагајевог власника. То се показало тачно, јер кад је позвао тај број, с друге стране жице јавно се прави гавра.

НАЈЧУВЕНИЈИ ПОНИЈИ

На Шепландским Острвима, крај обале Шкотске, налазе се још од давнина највећа и најпознатија тајништа понија, малих коња који су свуда у свету необично омиљени. Неколико столећа већ деца се одушевљавају њима било да их јашу или прежу у малене кочије.

Американци су покушали пре више од четири деценије да негде у Тексасу одгаје ову врсту коња, али им то није успело. Током година ти амерички пони достигали су узраст обичних коња тако да је најзад напуштен труд око тога. У Београду је пре тридесетак година један београдски адвокат имао пар понија које је био набавио из Енглеске.

СВИ СУ БИЛИ

Кад путник стигне у Мијами, у Флориди, на улазу у град изненадиће га огромна табла на којој пише: „Јар-клуб ће исплатити хиљаду долара свакоме ко пронађе макар једног од славних људи Америке двадесетог века који није био у Мијамију.“

МОЖДА БИ ПОВЕРОВАЛИ, АЛИ...

Због чудне страсти да окуша најразличитије врсте кључева, од обичних до најкомпликованијих, Томас Патрик Марфи постао је сумњив властима — да се бави крађама, односно отварањем туђих станова. Приликом претреса, полиција је у његовој кући, негде на периферији Њујорка, пронашла ни мање ни више него пет хиљада разних кључева. Марфијевој изјави „да је најстрашнији и највећи колекционар кључева на свету“ још би се и поверовало да пре десетак година није био осуђиван због крађа.

ЊИХ ЈЕ НАЈМАЊЕ

Специјална служба Уједињених нација прикупила је податке из 42 земље о случајевима даљења за време купања у рекама и мору у току прошле године, на основу којих је закључено да су жртве ових даљења највише (73,7% отсто) деца из између 13 и 17 година. Жене, а нарочито младе девојке, најмање страдају на овај начин.

ПО ВОЉИ

Пре кратког времена надлежне власти у САД донеле су одлуку да се грађанима дозволи да на своје пасоше, личне карте и друге исправе стављају, ако хоће, фотографију у боји.

Због тога је сада настала права трка за снимцима у боји, којима многи желе да замене оне црно-беле на досадашњим исправама.

ДОБРОВОЉНИ МУЧЕНИЦИ

Младе Енглескиње Норис Лит и Ирис Грој свакако су највећи добровољни мученици на свету. У току прошле године коњи су их 22 пута вукли у галопу по земљи везане за косу, 12 пута су претрпеле „сртноосне“ убоде ножевима, 17 пута су „задављене“ и девет пута „утопљене“. Оне ипак нису нимало незадовољне својом судбином, чак са великим задовољством обављају овај свој чудни занат.

Уствари, ове две девојке служе као модели фотографима за књиге из „црне серије“ и сниматељима за филмове страве и ужаса. Оне много више воле када их „убијају“ него када их живе „муче“. У првом случају све се састоји само у вештој фотомонтажи, док у другом стварно трпе, јер их вуку за косу или бацају с велике висине у мрежу да би им се на лицу што изразитије оцртао израз бола и страха.

Стари писци, већином историчари, али и други, помињу многе појаве на небу, нарочито оне које су им по нечему изгледале значајне, необичне или ретке, па су зато скретале пажњу на себе. Понекад је празноверни страх да од тих појава зависи људска судбина био узрок што су оне пажљиво посматране и брижљиво бележене. Између осталих, стари писци најчешће помињу помрачење Сунца и Месеца, комете, болиде и метеорите, па каткад и поларну светлост.

Ови описи небеских појава били су нестручни, нису казивали оно што је битно, а није било ни инструмената помоћу којих би биле тачније утврђене. Но, и поред тога, у нај-

гурни да је то била нека комета. Нису, истина, познате комете овако јаког сјаја, те би се по томе могло помишљати на болид, али пошто он прелети преко неба за неколико секунди, а сјај се видео више ноћи, то ни он не долази у обзир. Сигурније изгледа да се на комету односи друга појава о којој говори исти писац: испред флоте коринтског војводе Тимолеона, која је једрила ка Сицилији, сваке ноћи појављивала се на небу једна запаљена буктиња, све док бродови не приспеше у луку. Један податак из кинеских извора гласи: „Ханг-Чин Ти ступи на престо Кине у 26-ој години четвртог циклуса (14 година пре наше ере), а у 28-ој години његове владе видено је како је једна звезда нестала и распала се у врло ситну кишу“. Највероватније изгледа да је то био болид

необјашњене НЕБЕСКЕ ПОЈАВЕ

више случајева помоћу сачуваних описа, може се разабрати каква је појава у питању, иако није називана правим именом. Понекад остајемо у неизвесности у погледу онога што се догодило, иако је сачувани текст недвоисмен и јасан. Најчешће су замењиване појаве комета и нових звезда, затим комета и болида, па и комета и поларне светлости, зато што има комета без репа, а и с репом, и то најразноврснијих облика и величина. Осим тога, како у Кини тако и у Ев-

ропи, под рецју звезда подразумева се небеско тело уопште, те се ова реч може односити на сва небеска тела. Када, на пример, Диодор са Сицилије описује како се 372 године пре наше ере видела у току више узастопних ноћи на небу запаљена буктиња, која је због свога облика названа „огњена преда“, а да јој је сјај био толики да је на Земљи правно сенку као Месец, онда можемо бити готово си-

неки наш непознати писац забележио је: „Нека се зна када се појави звезда 24 јануара 1798, у недељу после подне у два часа, по до ноћи трајаше“. Под овим датумом нигде на другом месту није написана ни појава неке комете ни нове звезде, на које би се најпре могло помислити, а болид или звезда падалица не долазе у обзир пошто се појава видела више часова, па је неизвесно шта је овај наш посматрач приметио на небу. У кинеским анализма често се помињу „изванредне звезде“. Пошто се за већину њих каже где су се појавиле и да су нестале у близини неких непокретних звезда, можемо бити сигурни да су то комете, иако им се реп, најупадљивија одлика, не помиње. Многе комете, уосталом, и немају репа. Али неке „изванредне звезде“ само се кратко помињу, па не знамо да ли су то биле комете, нове звезде, — чини се сјај нагло повећа много милиона пута, или можда болиди. Тако је под 31 јануаром 66 године написано да се на истоку појавила изванредна звезда, а у марту 369 године „једна изванредна звезда виђена је на западном вилу Плавог двора. Нестала је у августу“. Оваквих примера има доста.

При потпуном помрачењу Сунца, Месец сасвим закљони његов сјајни котур, али највише за неколико минута. Тада завлада мрак и могу се видети звезде. Али, све док је и мали део Сунца видљив макар као сасвим узани срп, на Земљи је потпуно видно. Многи, међутим, помињу слабљење Сунчеве светлости и топлоте које је дуже трајало.

Необично слабљење Сунчеве топлоте догодило се 45 године пре наше ере. Историчари Плутарх и Лион Касије тврде да је после Цезарове смрти годину дана Сунце било мање топло него обично, а ваздух хладан, густ и мрачан, тако да воће није могло сазрети. Ово потврђује и Вергилије у својим „Георгикама“.

Године 360 владао је мрак од зоре до поднева, — пише Аминен Марцелин — те су се виделе звезде. Према оном како описује повратак Сунчеве светлости, појава је сасвим налик на помрачење, али оно никако не може тако дуго трајати. Помисљало се да је узрок овоме падање кинеског пепела, али је то отпало збо тврђења да су се звезде виделе иако је Сунце било заклоњено, тако да право објашњење не постоји.

Две необјашњене појаве у вези са Сунцем наводи и историчар Абул Фараџус. Прва се десила 536 године, за владе Јустинијанове. „У деветој години његове владе, записао је Фараџус, ослабила је Сунчева светлост и то је трајало целу годину и два месеца, тако да се видело само мало од његове уобичајене светлости; људи говораху да се нешто догодило што никад више неће престати“. Касније, 567 године, појавио се на небу неки треперави оган, висок све до Северног пола (Северњаче), који се видео преко целе године. Тама је покрила свет од девет

часова ујутру па све до ноћи, тако да се ништа није видело, а из ваздуха је падало нешто слично ситном праху и пепелу. Највероватније да се овде радило о две независне појаве које је неупућени писац довео у везу. Прва је свакако поларна светлост, мада је чудно толико њено трајање, а друга падање вулканског пепела. Сасвим је, међутим, необјашњива тврдња Фараџусова да је године 626 у току осам месеци половина Сунчевог котура била замрачена. Ма колико велике биле, Сунчеве пеге не могу толико замрачити Сунце. Можда сличну, иако краткотрајнију, појаву помиње шпански писац Вилалба, кад каже да је последњег дана фебруара 1206 године било помрачење Сунца које је трајало шест часова, а за то време владала је помрачина као усред ноћи.

И, на крају, наведемо појаву коју је чувени астроном Кеплер покушао да објасни. За време трајања битке код Милбаха, 23,24 и 25 априла 1547, Сунце се појавило „крваво“, тако да су се многобројне звезде виделе у подне. „Сунчева светлост, каже Кеплер, ослабила је због некоег узрока на великој висини“. Он претпоставља да би то могла бити нека растрвена „кометска материја“, и то која се налази изван наше атмосфере, пошто су се у подне виделе звезде.

ЗВЕЗДАНИ ПРАВНИЦИ

Кажу да је недавно у Сједињеним Америчким Државама настала једна нова професија: „звездани правници“. Мада још не постоји „звездано право“, које би регулисало односе у међупланетарном простору, то није сметало једном адвокату из Вашингтона да себе прогласи првим припадником ове струке. Он је изјавио да припрема „Међународни законик за регулисање односа у васнонском простору“.

ПОДВОДНИ АТОМСКИ ТАНКЕР

Британска морнарица је недалеко од острва Вајт извршила прве пробе с подводним атомским танкером који ће служити за транспортовање огромних количина нафте. Експерименти су успели, али мада се, по речима једног стручњака, овакав брод економски неће исплатити, прве атомске подморнице-танкери већ су поручене — из стратеских разлога.

МИНИЈАТУРНИ ХЕЛИКОПТЕР

У САД пуштени су у продају хеликоптери за једну особу. Направљена је и велика реклама: „Свака гаража треба да има бар један наш апарат“, али још већа реклама је њихова приступачна цена — 400 долара.

ЗБОГ ПОВРЕДА...

У Ирану је забрањена игра „рок енд рол“ због многих озбиљних повреда у куковима играча и играчица. Против прекршитеља ове наредбе предвиђене су строге казне.

Поново у Лок Несу

Приче о тајанственој животињи у шкотском језеру Лок Несу поново су оживеле. Све је више људи који тврде да су видели ову водену немају. Само, њихови описи ретко се кад подударају. Судећи по простору који британски листови посвећују чудовишту, изгледа да је све мање оних који сумњају у његово постојање. Али, наука се не може задовољити сведочанствима очевидца и признати да у Лок Несу заиста постоји један „живи фосил“ који својим изгледом потсећа на бића из „Изгубљеног света“, познатог романа Конана Дојла. Због тога су научници одлучили да предузму праву офанзиву на језеро и његовог тајанственог становника.

Сређином јуна ове године, тридесет људи-жаба претражиће у Лок Несу свако место до дубине од 70 метара, где би се тајанствена животиња могла евентуално скривати. Њихов задатак је да је пронађу и да је сниме. То је први део офанзиве. Ако људи-жабе не буду открили ништа, тада ће у дејство ступити Адмиралитет и Би-Би-Си. Њихов заједнички план предвидео је истраживања најдубљих делова језера (215 метара), и то помоћу радара и телевизијских камера за подводна снимања.

В У К у лабораторији...

Научници се у својим лабораторијама користе разним живим бићима: од сићушних вируса све до китова, јер, као што знамо, доктор Далди Хајт врши експерименте на срцу ових морских сисара. У извесним случајевима потребно је да органи животиња имају сличности са одговарајућим органима у телу човека. Спутник II, на пример, понео је пса зато што су његови органи слични човечјим, а затим што постоји жеља да се и животиње привикну на лет у стратосферу.

Према једном страном часопису, у САД се испитује могућност одашљивања вукова у вештачком Земљиним сателиту. Засад их је у лабораторију ушло четири, а који су разлози руководили америчке научнике да врше пробае са овим животињама нису познати. Можда је један од њих тај што су курјак и човек приближне тежине, па се помоћу њега жели да испита могућност спуштања падобраном са велике висине.

КАО: У ЦАРА ТРОЈАНА...

Код многих племена у Западној Африци и данас још влада обичај да лице коме је поверена нека тајна племена или његове уже породице, над ископаном јамом највећом брзином изговори ту тајну, али тако пригушено да нико са стране то не чује, и да затим својим рукама затрпа јаму. Тек пошто би било разрешено даљег чувања тајне, такво лице је откопавало јаму и „предавало“ је јавности. Често је од „закопавања“ тајне, па до њеног „откопавања“ пролазило по двадесет и више година.

Тајну коју читаво племе мора да чува као светињу сви припадници племена, па чак и деца која једва говоре, заједнички поверавају ископаној, овога пута огромној јами, коју после сложено затрпавају да је никада више не откопају.

добило овај морнар на свом радарском екрану: биће дугачко петнаест метара, округле главе, са четири ноге и репом који се према крају сужава.

Претстојећа хајка на чудовиште из Лок Неса изазвала је различита реаговања код Шкотлађана. Док се једни радују, предвиђајући да ће лов на чудовиште привући многобројне туристе, други су огорчени. Тако је неки Венди Вуд из Единбурга упутио месном листу оштро претестно писмо:

„Говорим у име Шкотске Висије (Лок Нес се налази у оном делу Шкотске који се назива Шкотска Висија), ако не и читаве Шкотске и протестујем због хајке на чудовиште из Лок Неса. Како је зло оно коме учинило и коме ће бити од користи ако буде убијено или рањено? Зашто га не пусте да живи својим срећним природним животом“.

ДА НИЈЕ БИЛО ЗМАЈА...

Данас се много употребљавају апарати помоћу којих се веома брзо умножавају мање брошуре, говори, пропагандни материјал, обрасци и разни списи. Модерне машине и апарати за умножавање могу за веома кратко време да избаце по неколико стотина и хиљада отисака. Апарат гештетнер је постао синоним апарата за умножавање. Али, многи не знају да је тај назив потекао од имена једног човека.

У прошлом веку, Давид Гештетнер је као дечак живео у једном лондонском предграђу. У то време писањих машина није било и писари у канцеларијама су писма и сва акта преписивали

и тако их умножавали. Гештетнер се, кад је одрастао, често питао како да се умножавање обавља без досадног преписивања. Нико не би веровао да је јапански змај, у то време омиљена играчка

малишана, одиграо огромну улогу.

Дечји змајеви су прављени од чврсте и непромочиве хартије. Једног дана Гештетнер је нашао таквог змаја како лежи поцепан на улици. Разгледао га је и приметио да је хартија била направљена од дугих и јаких влакана. Ово га је веома заинтересовало, па је извршио једноставан опит: урезао је на хартији слова, а она се није исцепала. Дуга влакна су остала цела. И дошао је на идеју да направи „машину“ која ће давати отиске.

Одмах је почео да ради на остварењу ове своје замисли. Дан и ноћ је проводио над столом. Године 1880 машина за умножавање била је готова. Са још једним помоћником наставио је да је усавршава. Радионица се ширила, јер је пословни свет тражио нове апарате. Гушчија и метална пера су одбачена — читава једна професија је постепено нестајала, а настајала нова: руковање машинном замењивало је спор и напоран људски рад.

Примитивна радионица апарата за умножавање прерасла је у фабрику, а у Тотенхему се данас налази једна од највећих. Техника је напредовала и уређаји за умножавање су усавршавани, али је има за све њих остало — „гештетнер“.

Због два прста шампањца...

Подупарализовани пензионер и продавац срећака француске Националне лутрије Мартен Раже, стар 61 годину, завршио је свој живот на несвакидашњи начин.

Паже је, обилазећи кафане у париском предграђу, продавао срећеке за вуочење које се имало обавити у првој половини тога месеца. Једну срећку је по навизи задржао за себе, и баш она је извукла главни агодитак од 40 милиона франака.

Пошто се „повратно“ мало од изненадне среће, стари пензионер је однео у банку чек, наплатио га и новац пренео на своју штедну књижицу, а онда се вратио кући да части пријатеље. Гостима је послужен шампањцац — да се „залуже“ добитак — али Паже је одбио да пије пошто је већ десетак година боловао од ангине пекторис. Међутим на наваљивање пријатеља, он је прекршио правило кога се читаву деценију држао и подигао је чашу да наздрави својој срећи, попиши на испак свега за два прста шампањца, колико је пристао да му налију у чашу. Само десетак минута доцније Паже је добио јак срчани напад коме је одмах подлегао.

СТАРИ ЖУЕА

НАЈЕДНОМ ПАС ОЕ ЗАСТАО ЧУВШИ ЛУДСКЕ ГЛАСОВЕ...

ТЕК ОД У ПРОЛЕКЕ 1868... РАНЧЕР ЧИМ КОАТ ОПРАШТА ОЕ ОД СВОЈИХ ДА БИ ЈЕДАН ЦЕЛЕН СТОКЕ ОТЕРАО У КАНЗАС

НЕ БУДИ ТУЖНА И ЗАБРИНУТА, КЕТИ... ЕТО МЕ НАЗАД ЗА ТРИ ЧЕТИРИ МЕСЕЦА!

ЧИМЕ ОВО ОЕ ПРВИ ПУТ ШТО ОЕ РАСТА - ЗЕМО!

Лојша је њејова

У једном америчком граду двојица ватрених љубитеља голфа играли су дуго једну партију и нико се није знало ко ће бити победник. Већ заморен, један од партнера почео је да зева. Други је баш у том тренутку ударио палицом лопту и она је улетела право у уста његовог партнера. Запрепашћени играч аутоматски је затворио уста и — прогутао лопту. Одмах су га пренели у болницу. Била је

потребна хируршка интервенција и док су лекари оперисали несрећног играча његов партнер је узбуђено шетао ходником.

— Да ли сте ви рођак овога пацијента? — упитала га је једна болничарка.

— Не, ја чекам да операција буде завршена и лопта извађена. Знате, то је моја лопта!

Жива бића са дубине од 10.800 м

У Москви је саопштено да су совјетски научници последњих месеци извршили низ значајних открића. Океанографи који су бродом „Витез“ кротарили по Индијском Океану открили су на морском дну трагове једне диновске, досад непознате животиње. У Тихом Океану они су начинили подводне снимке на дубини од 9.960 метара, а у подводној провалији Кермадек уловили су жива бића на дубини од 10.800 метара.

Совјетски аеронаутички инжењери извели су прве експерименте са дископланом — хеликоптером у облику летећег тањира — и завршили су пројекте летећег бицикла који ће имати мотор од свега једне и по коњске снаге, а за летење ће користити истовремено и снагу људских ногу.

Хеликоптери на Антарктику

се велики „пакет“ бриљјиво обавијен мушкетом. То је био хеликоптер типа „Дим“, који је убрзо ослобођен конопца и први пут узлетео, да и касније, у току пет недеља, помаже топографима у њиховом раду.

Крозеов Архипелаг састоји се од пет острва међусобно удаљених по стотину километара. Њихова имена су: Острво Апостола, Острво Пингвина, Острво Свиња, Посесион и Источно Острво. Некад су се ту често искривали ловци на фоке и житове. Данас овамо људи не долазе и острва су настањена једино морским псима, птицама и царским пингвинима.

Пошто су атмосферске прилике у околини Острва Свиња биле неповољне, „Галијени“ је отпловио до острва Посесион и „Дим“ се подигао с мале бродске платформе. Неколико сати хеликоптер је лагано надлетао цело острво и топографи су подробно испитали терен. Потом се вратио на брод да повезе геологе који би испитали порекло земљишта.

Хеликоптер се спустио на вулкански терен, усред царства пингвина. Пошто им раније људи нису наносили никакво зло, нису ни навикли да их се плаше и зато су се птице мирно шетале око хеликоптера. Свакако да им је „Дим“ изгледао као велика птица, само су се можда чудили због чега прави толику ларму. Зато, кад је мотор престао да ради, приближили су му се као да желе присније односе с дошљаком.

Чим је задатак обављен, метална птица је узлетела и спустила се у своје гнездо на задњој палуби брода. „Галијени“ је дигао сидро и запловио према Острву Свиња. Ово необично име острво је добило у спомен на покушај Американца да ове животиње ту запате, како би постале жива резерва хране за китоловце. Међутим, предвиђања се нису испунила. Свиње су се храниле пингвинима и месо им је престао да буде укусно за људску исхрану.

Како на Посесиону тако је и на овом острву, захваљујући хеликоптеру, научни рад трајао свега неколико сати.

У току испитивања ових пет острва, хеликоптер се спустио и узлетао преко 40 пута, а начињено је неколико хиљада снимака без иједне једине невоље. Да су авиони у питању, ни поред све опрезности резултат не би био исти.

Наша слика приказује младунче пингвина на Острву Свиња.

Хладна купања спречавају назеб

Деца у Совјетском Савезу, од шест и седам година, очвршћавају се купањем у хладној води. Научник који је експериментисао овим процесом јачања претшколске деце препоручује употребу хладног купатила у свако доба године и под свим околностима.

За време опита у три московска забавишта, 110 деце купало се само у хладној води, док је осталих 60 девојчица и децака служило за контролу. Сваког дана малишани су до појаса улазили у воду која је у почетку имала температуру од 32 Целзијева степена, а онда постепено расхлађивана до 13 степени. Испитивања су трајала пуна три и по месеца.

Из ових проучавања, у току којих је стално мерен деџи пулс, крвни притисак, испитивана крвна слика и праћена учестаност назеба, совјетски научници су дошли до следећих закључака:

- 1) Целисходност купања у хладној води не зависи само од температуре воде и трајања купања, већ и од нарочите конституције повишене нервне активности сваког детета.
- 2) Способност прилагођавања, условљене рефлексне радње и функционалне промене које су се испољавале код деце разликовале су се према томе да ли су она припала типу крпког и мирног, типу крпког и лако узбудљивог, или типу слабочког детета.
- 3) Повећана отпорност тела код деце запажена је као резултат свакодневних купања у хладној води; учестаност назеба знатно је смањена, а кад је настајала, болест је пролазила благо, брзо и без икаквих компликација.

Новоси у шелефонским јоворницама

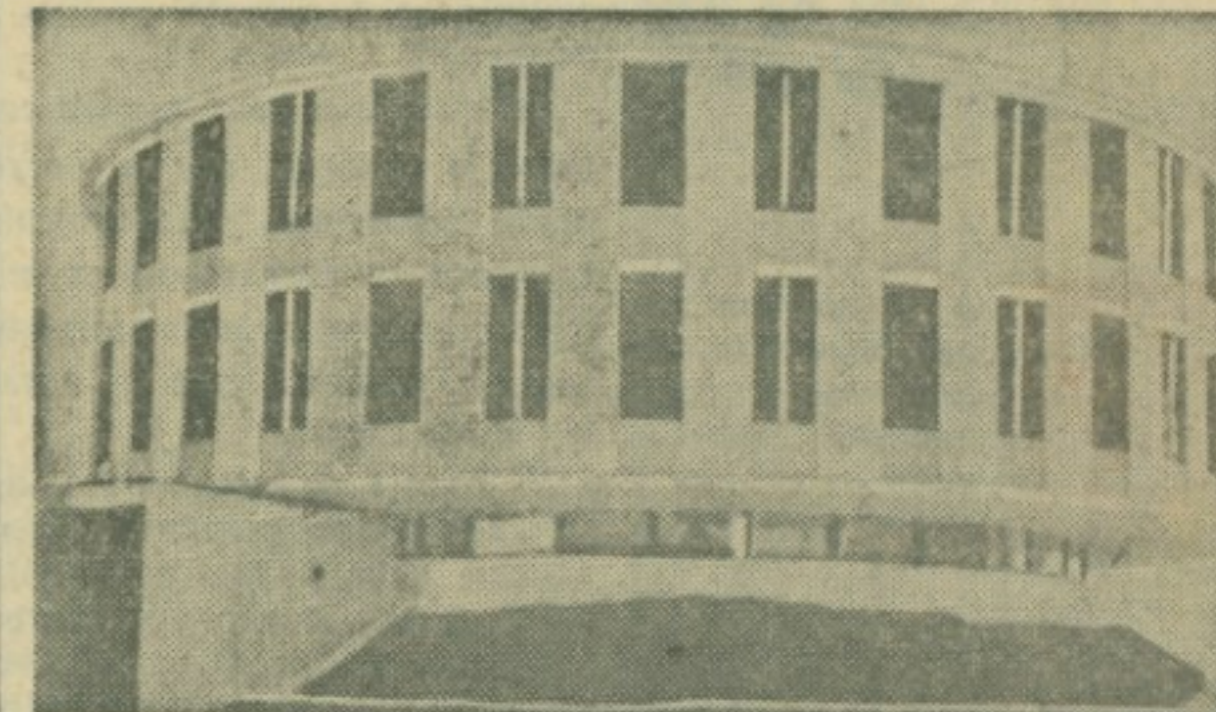
У Немачкој је начињен нов телефонски апарат за јавне говорнице. Он има једну стаклену кутију у коју се убацује новац, а која у исто време омогућује контролу када ће се веза прекинути при дугим разговорима. Онај ко жели дуже да говори убаца више металних новчића у апарат, а он

„узима“ један по један како минути пролазе. Све што остане после завршеног разговора, паће у кутију као „кусур“ који се враћа. На овај начин се избегава прекид везе у току телефонског разговора.

Кружна болница без непотребних ходника

Болничарке ће на свака три направљена корака уштедети по један док услужују болеснике у новој кружној болници

у Ван Нансу, у Калифорнији. Ова болница је тако планирана да се избегну ходници с „мртвим“ завршетком. У њој ће свака соба имати доста сунца у току дана, а болничарке ће уштедети 37% корака које би иначе направиле у ходницима обичних болница. Болесничке собе се налазе у спољашњем кругу зграде, а болничарске су у средишту сваког спрата. Телефонски апарат је испред болесничког кревета, а поред њега су сва дугмад за контролу. Операциона сала, ренџен, лабораторија и апотека повезани су с кружним делом.

У току проучавања пространих области Антарктика, хеликоптери чине истраживачима све веће услуге. Ова летелица има два велика предимства: за узлетање и слетање довољан јој је сасвим ограничен простор, а кретање јој није стреловито, у једном

правцу, као код авиона, па је знатно погоднија за маневрисање. Недавно је француски пароброд „Галијени“, који свака три месеца смењује групу научника на Кергуелским Острвима, допловио до близу Крозеовог Архипелага. На задњој палуби, на простору од свега 20 квадратних метара, налазио

WALT DISNEY ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

ПОСЛЕ ДВА МЕСЕЦА, БЛИ ЈЕ УЧИНИО, ОБРНУТ ПОДВИГ: ДАТЕО СЕ НА ПАЛУБУ „ПЕНСИЛВАНИЈЕ“ ТО ЈЕ БИЛО РОЂЕЊЕ БРОДА - НОСАЧА АВИОНА.

ГОДИНЕ 1911 УЧИЊЕНИ СУ ПРВИ ПОКУШАЈИ С ХИДРОПЛАНОМ. АВИОНУ СУ ДОДАТИ ЧАМЦИ... БРЗИНОМ ОД 40 КИЛОМЕТАРА НА ЧАД ЈУРИО СЕ ОН ПОВРШИНОМ ВОДЕ И...

„УЗЛЕТЕО“ НА ОБАЛУ.

ТЕК КАД ЈЕ ГЛЕН КЕРТИС НАЧИНИО „ВОДЕНИ АВИОН“ С ДВАЈМ МОТОРОМ, ХИДРОПЛАНИ СУ ЗАБЕЛЕЖИЛИ ПРВЕ УСПЕШНЕ ЛЕТОВЕ.

ТЕ ИСТЕ ГОДИНЕ ПРЕДУЗЕТ ЈЕ ПРВИ ЛЕТ ПРЕКО АМЕРИЧКОГ КОНТИНЕНТА.

... ПРАЊЕН СПЕЦИЈАЛНИМ ВОЗОМ КОЈИ ЈЕ НОСИО РЕЗЕРВНЕ ДЕЛОВЕ!

РОК ЈЕ БИО ТРИДЕСЕТ ДАНА, НАПРАДА 50.000 ДОЛАРА, А ПИЛОТ-ЈУНАК КОЛБЕРТ РОУЕРС, КРЕНУО ЈЕ... СА ЛОНГ АЗЛЕНДА...

НАСТАВЉА СЕ

Стронцијум 90 у костима човека

Стронцијум 90 претставља најопаснији саставни део радиоактивне прашине која настаје услед разних нуклеарних проба. Опасан је по здравље човека из три разлога: његове ситне честице прво одлазе у пропусферу или стратосферу (што зависи од јачине бомбе), а затим постепено падају на земљу, одакле их примају биљке и животиње, а преко њих и људи; затим, радиоактивно дејство ових честица кад падну на земљу траје и по четрдесет година; најзад, хемиски сличан калцијуму, он се слично и понаша — таложи се у костима животиња и људи и кад достигне извештан степен концентрације

може да изазове рак или друге обољења. Научници не знају тачно колико стронцијума 90 може животиња да апсорбује без опасности по живот. Утврђена је стандардна мера, такозвани максимум дозвољене концентрације, за један други елемент — радијум. На основу овога они верују да је та количина код стронцијума 90 веома мала — може се изразити трилионитим деловима грама. Године 1955/56 на универзитету Колумбија испитивано је 500 људи из 13 земаља, са свих пет континената, и утврђено да је просечна концентрација стронцијума у њиховим костима износила 666-и део од максимално дозвољене концентрације радијума.

Следеће године универзитет је проширио обим својих испитивања на хиљаду случајева, као и на тло и храну, са 30 разних места у свету и утврдио да се количина апсорбованог стронцијума подела за 33% према прошлој години. Нарочито је запажено да је код млађег света, особито мале деце чије се кости тек развијају, концентрација јача. Према томе, опасност од радиоактивне прашине већа је за млађе људе. У поређењу с прошлом годином, њихове кости су показале за 50 — 65 процената (што млађе дете — све већи степен апсорпције) више стронцијума 90.

Сви знамо да овај пораст таложења стронцијума долази као последица учесталих атомских проба. А научници иду и даље и тврде да ће, чак кад би се одмах престало с даљим пробама, таложење стронцијума 90 у костима људи бити у порасту све до 2100 године. Ово ће бити последица непрестаног падања радиоактивне прашине нагомилане у стратосфери. Верује се да је досад стронцијума 90 избачено у стратосферу око 75 килограма, односно 75 милиона милиграма. То је свакако огромна количина, а људски род је упио у своје кости тек 3,5 милиграма. До 2100 године ова количина треба да порасте сто пута, што ће претстављати једну петину количине која се сматра као максимално дозвољена.

Славне лутке:

Друга врста Вајанга је Вајнг Келитик, што на јаванском значи мршав. Тело лутке је од дрвета, пљоснато, вајано као медаља и дивно украшено, с рукама од коже. Ова лутка није ситуета и за публику је видљива са свих страна, као и Вајанг Голек — права вајана марионета, с дрвеним рукама и обучена у хаљине.

Моделирање ових лутака сасвим је особено, али се често среће потпуно неочекивана сличност са египатском скулптуром, што указује на могућни утицај, уколико није у питању луки случај.

У Бурми је марионета на крајима најпопуларнија. Минхенски музеј чува колекцију ових лутака, таквог богатства и префињености да превазилази свако очекивање. Она садржи: једног принца обученог у китњаст костим, затим коњаника чији је коњ изванредно стилизован као и животиње:

папагаја, слона, мајмуна и друге. Крајем XIX века оригиналне бурманске марионете приказане су и у Европи, на сцени париског ревиског позоришта Фоли Бержер.

Видушака,

Иако је ситуација у Кини била другачија, јер она има своје посебне обичаје, и у њој су ипак традиције марионетског позоришта сличне онима у другим земљама. Још хиљаду година пре наше ере, срећу се у хроникама Лег-Цеа подаци о марионетама и о мајстору који их је правио од сламе и лака. Хроничар одаје пуно похвала његовим луткама: „Оне су певале и играле саме од себе“, што говори о савршеној изради и покретању лутака. Из тог времена сачувана је и ова анегдота:

„Један од кинеских владара позвао је неког аниматора ма-

рионета да прикаже своје лутке на двору. Љубоморан на успех које су лутке изазвале код његове жене-љубинице, запретио је луткару да ће му отсећи главу ако одмах не уништи лутке како би доказао да су направљене од обичног дрвета, лаковане коже и боја. Наравно, глава је била преча од лутака и — мајстор је уништио своје творевине.

Рагин,

У каснијим хроникама најлази се на податке да је два века пре наше ере марионетско позориште исто толико популарно на кинеском двору као и у народу, и да заузима значајно место у друштвеном животу земље.

Из Кине су марионете стигле у Јапан. Било их је више врста, али је свакако најзначајнија она која је уобличена у граду Нара у XVI веку. За руковање само једном лутком била су потребна три

аниматора, али се они нису скривали од публике. Први и главни аниматор носио је лутку на левој руци и њоме покретао главу: очи, обрве, уста; другом руком он је управљао луткином десном руком. Други аниматор покретао је леву луткину руку, а трећи њене ноге и ивице костима. Караванским путевима, преко Персије, азиска марионета се приближавала Средоземљу. У Персији луткарска уметност је под непосредним утицајем Индије. Лутке су директни потомци индиског Видушака и познате су под именима: Пенц, што на персиском значи пет, односно да у игри мора учествовати најмање пет личности или Кечек Пехливан, што значи „хелави борац“. Као и индски Видушака, персиске лутке су лукаве и служе се свим средствима да остваре циљ.

Најславнији Видушакин потомак је Карађоз, или „Црно око“. Појављује се у Малој Азији, и једино што се о њему позитивно зна то је да су га Турци донели са Истока. Постојао је већ у XVI веку, и у доба Сулејмана Величанственог, кад је отоманско царство било на врхунцу славе и моћи, Карађоз је играо свуда по муслиманском средоземљу.

Упоређо с развитком марионете у Азији, и хеленска кул-

турна Дионизијевом позоришту, где скривали од публике. Први и главни аниматор носио је лутку на левој руци и њоме покретао главу: очи, обрве, уста; другом руком он је управљао луткином десном руком. Други аниматор покретао је леву луткину руку, а трећи њене ноге и ивице костима.

И у римским саркофазима откривене су љупке луткице од печене земље. Марко Аурелије такође говори о марионетама. И римска лутка имала је својих типичних личности од којих је најпознатија Макуе, комично лице које се може сматрати претком европског Полишинела.

С падом римског царства ишчезла је и марионета: хришћанство је одбацило као пагански идол све што је имало људски облик. Међутим, исто као што се и позориште путем мистерија и миракула обновило у цркви, тако је и европска средњовековна марионета производ замисли једног калуђера. Намера је била истоветна као у старој Грчкој: оживети мртве богове па су прве марионете претстављале религиозне ликове. У доба Ренесансе марионета се отргла од утицаја цркве и по узору на романског Макуса, родио се Полишинел.

Писац једне књиге о настанку и развоју марионете кроз векове записао је и ово: Ис-

Карађоз...

торија марионете уствари је историја света; она је пратила развој људске мисли.

Тде је настала прва марионета немогућно је установити. Зна се само да су још у врло давна времена Египћани имали живе лутке у храмовима. Пронађено је неколико интересантних примерака, од којих се једна глава шакала с покретном њушком, из XIX и XX династије, чува данас у Лувру.

Херодот је оставио податке да су жене за време Озирисових свечаности носиле разне покретне фигуре. И други историчари помињу да су приликом неких манифестација носиле такве лутке.

Године 1904, један француски научник начинио је занимљиво откриће у области Луксора и Карнака: пронашао је право марионетско позориште, чије су лутке имале тело од дрвета, а лице од слоноваче.

Сви ови подаци односе се на епоху опадања египатске цивилизације до трећег века наше ере. То наводи на мисао да су марионете у земљи фараона биле „увозна“ роба.

У Индији већ у XI веку пре наше ере најлази се на трагове религиозних претстава с марионетама. Но, ускоро почињу да се приређују и претставе за народ, чији је главни јунак личност која се зове Видушака. То је браманец, грбави патуљак огромних зуба, жутих очију и потпуно хелав. Он је смешан и по изгледу лица и по одећи. Прождрљив је, похлепан, покварен, глуп и лукав. Руга се свима, прост је, бије сваког живог. То би био праотац свих карађоза и полишинела на свету. Занимљиво је пратити његов развој, јер он иде у корак са општим напретком цивилизације. У таквом позоришту има одувек пуно животиња, нарочито тигрова, слонове, коња и бивола.

Исту традицију срећемо и у Сијаму, Бурми и на Јави. На Цејлону се све до XIX века задржала лутка Рагин, која је „рођени брат“ Видушаке.

На индонезанским острвима и Малаји, најчуднија манифестација индо-јаванске уметности је марионета Вајанг. Од III века Јаванци потпадају под утицај индискe културе јер њихово острво постаје колонија. Најстарија од Вајанга је Вајанг Перва, што значи античка марионета. То су уствари ситуете, резане у бивољој кожи, неприродно украшене, чија се сенка пројектује на платно звано келир. Гледаоци су раздвојени: мушкарци су са оне стране платна на којој је аниматор и присуствују претстави посматрајући лутке, док су жене с друге стране платна и посматрају само сенке. Аниматор се зове Даланг, и он је нека врста медијума који призива духове умрлих хероја, па кроз њих оживљава приче из јаванске митологије, док га прати оркестар састављен од јаванских цитрумената.

НАСТАВИЋЕ СЕ

Учимо шах

XV

У прошлом броју „Забавника“ било је говора о реми-партијама. И рекли смо да је на реду упознавање с „вечитим шахом“. Међутим, да би наше даље напредовање у учењу ове игре било што успешније, потребно је да неке раније лекције мало проширимо.

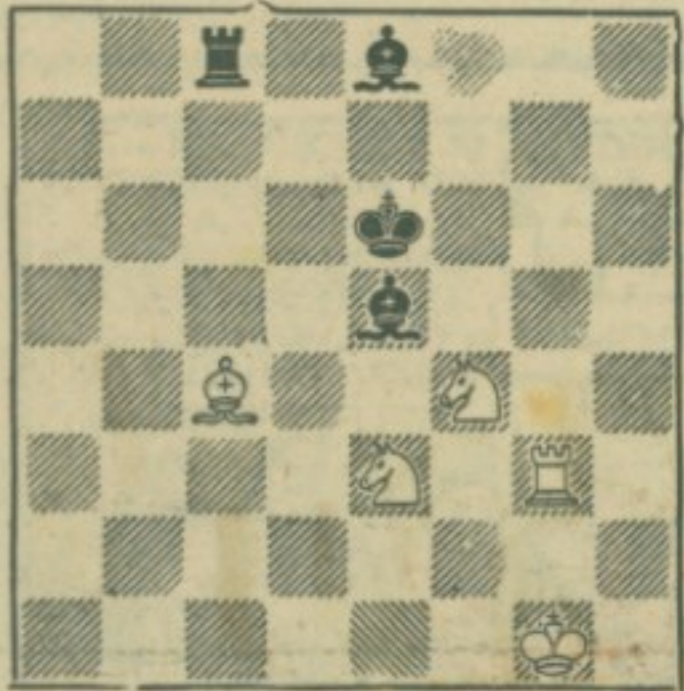
Кад год је досад било речи о мату, увек је црни био матиран. Надамо се да нико од читалаца, који из ових лекција уче шах неће помислити да тако мора да буде, да бели увек мора да буде победник. У шаху добија онај који боље игра, без обзира да ли је бели или црни, а два играча, кад играју више партија, измеђују фигуре. Бели има само ту предност што увек први почиње игру, што је први потез његов, тако да он напада, а црни се брани. Разуме се, у току игре улоге се врло често измене тако да црни пређе у напад, а бели у одбрану. Већина играча воли да напада, али има и таквих који се радије бране, па кад противник направи грешку прелазе у напад.

Неки шаховски знаци већ су нам познати. Сад ћемо се упознати и са осталима.

Ако међу знацима којима се обележава ток једне партије наћете одмах иза неког потеза на знак узвика (!), то значи да је тај потез добар. Знаком питања (?) означава се слаб потез. Сад ћете можда и сами погодити да ова два знака, узвичник и упитник, стављена један до другог (!?) значе сумњив, ризикант потез.

Пешак се означава, као што знате, знаком Р. При обележавању потеза пешаком овај се знак изоставља. Тако, на пример, ако напишемо d2-d4, то значи да је пешак на d линији, онај испред даме, померен за два поља. Знак e7-e8D казује нам да је пешак e7 дошао на поље e8 и претворио се у даму. Слова e, p, значе да је узимање извршено по правилу „ан пасан“ (en passant). Ако сте случајно заборавили шта значе „ан пасан“, погледајте „Забавник“ од 15 фебруара, четврту лекцију, где је то објашњено.

Напад на краља мора да се објави речју „шах“, а у писању означава се знаком плус (+). Ако је шах двоострук, стављају се два знака плус (++).

На горњој слици видите двоострук, двојни шах: бели је дигао свог скакача са поља d5, ставио га на поље f4 и њиме напао црног краља. Црни би сада могао да ловцем узме тог скакача, али бели је својим потезом скакачем отворио свог ловца и њиме такође напао црног краља. Двооструки шах!

НОВ НАЧИН РЕКЛАМИРАЊА

У току прошле и претпоследне године и неким америчким биоскопима извршене су занимљиве опити. Док публика гледа филм, на трци би промакла кратка рекламна слика, која траје само делић секунда, тако да је гледаоци не могу свесно запазити. Па ипак, њихова потвест примила је и задржала ову вешто убачену рекламу. И док су рекламе убациване на овај начин, установљено је да је потрошња одговарајућих производа у току протекле две године стално расла. Продаја једног од њих повећана је за 18, а другог чак за 58 одсто.

Убрзо затим и у Њујорку је основано предузеће за овакву трговачку пропаганду, мада је доста људи успало против тога, тврдећи да су то „неоложна средства борбе с конкурентским предузећима“, као и да се на тај начин врши повреда гледаоачеве личности, јер је он приморан да прима рекламу можда и против своје воље. Присталице новог поступка, наравно, не слажу се са оваквим разлозима и тврде да потресна реклама публици мање замара и не одузима јој драгоцену време као кад се приказује пре почетка претставе. Као што се види, копча су укрштена, али ниједан од зараћених табора не пита за мишљење и гледаоце о чијем „добру“ расправљају.

ДА ИМ ЧУЛА НЕ ОТУПЕ...

Има особа чије се једино занимање састоји и коме да миришу разне парфеме да би им одредили квалитет, да за један дан испију безбројне чаше разних врста кафе да би проценили њихову арому и укус, да пробаци разна вина или цигарете. Та, наизглед пријатна, занимања нису нимало лака, тим пре што особе које се њима баве после извесног времена изгубе — примерено, додуше — способност разликовања мириса и укуса. После „одмора“ од неколико дана чула им поново постају изоштена. Да до тога замора чула не би дошло, пробачи двана нију млеко, пробачи мириса држе под носом бочицу с камфором, а они чија је дужност да пробаци вино стално врцкају сир или препечен црни хлеб.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ЗВУЧНИ МАМЦИ ЗА РИБЕ

Дуго се мислило да у подводном царству влада апсолутна тишина. Данас се већ поуздано зна да је тај „свет тишине“ уствари пун звукова, које производе његови становници, нарочито рибе. Постоји једна механичка справа, звана хидрофон, помоћу које је омогућено слушање и бележење тих звукова. Хидрофон је много допринео да се ови звуци и практично искористе, јер се помоћу њих лакше лови риба. На основу тога у последње време конструисани су нарочито звучни мамци за рибе, који су већ дали добре резултате.

НАУЧНИ УСПЕХ — ФИНАНСИСКИ НЕУСПЕХ

Пре годину дана, Француз Ерик д'Бишоп успео је да преплови Тихи Океан на свом малом славу. Он је 8 новембра 1956 кренуо са Таитија и после 235 дана стигао на оба-

лу Чилеа. Сада се Бишоп налази на другом путовању преко Пацифика: дванаестог фебруара пошао је из Сантјага де Чиле. Приликом првог подвига, иако је постигао научни успех, доживео је финансијски пораз: дуг од 2 милиона франка. Да би измирио повериоце, брат његовог радиотелеграфисте, који га прати на путовањима, почео је да продаје фоторафије њиховог славља са посветом оба путника. Кад нема ко други, можда ће дописнице извући из „буле“ Ерика д'Бишопа.

ПОЉОПРИВРЕДНА ШКОЛА ЗА СЛЕПЕ

У Синсинатију, у Америци, ради већ шест година пољопривредна школа за слепе. Поред теориске наставе обављају се и практичне вежбе које су нарочито подешене за слепе. Рачуна се да данас у Америци има око 4.000 слепих пољопривредника.

Ошкучаји срца

Два совјетска научника, Сергејев и Скворцова, поднели су Академији наука извештај о испитивању откучаја срца.

„Рад срца — кажу они у извештају — у извесној мери означава јачину размене материје у организму. Уколико је размена бржа, утолико се хелије морају брже снабдевати кисеоником и хранљивим материјама. Зато крвоток „жури“ да на сваком месту пружи своју неопходну помоћ. Посматрајући размену материје топлокрвних животиња, дошли смо до закључка да је она јача уколико је животиња мања.“

Ево неколико примера из њиховог извештаја: срце слона, који је тежак око 3000 килограма, удара 46 пута у минуту; човека (56 кг) 76 пута; овце (50 кг) 70 пута; ласа (5,6 кг) 120 пута и мачке (1,3 кг) 240 пута.

Срчани ритам у птица просто је запањујући: срце зебе тешке 22 грама удара 697 пута у минуту; зимовке (23 гр) 729 пута, штиглица (12 гр) 754 пута, сенице (15 гр) 798 пута и чиншка (12 гр) 831 пут.

Међутим, постоје птице са још већим бројем удараца. На пример, такозвана „московска птица“, која је тешка свега 7,7 грама, кад мирује може да достигне 1.037 откучаја, а има сивишних птица чије било откуцава 1.200 пута у минуту!

Кад је реч о овако убрзаном ритму, онда то више није разноветан откуцај, већ непрестан дрхтај. У таквим случајевима птица претставља „крвну масу“ у вечитом струјању.

Наравно да Сергејев и Скворцова нису дошли до оваквих закључака слушајући откуцаје срца, већ им је главни помагач у раду био електрокардиограф.

ОПАСНОСТ ОД ТЕЛЕВИЗИЈЕ

Амерички лекар Мејер Нејд указао је на три смртна случаја које је, како он мисли, проузроковало зрачење телевизијских пријемника. Један лекар од 79 година седео је сат и по крај свог апарата, после чега је добио запаљење вена и убрзо умро од плућне емболије. Иста врста смрти, по мишљењу доктора Нејда, однела је једног човека од 68 и једну жену од 38 година, који су, у току дугог телевизијског преноса, заспали крај апарата скрштених ногу.

Случајност или узрочна веза? — питају се други лекари, али сигурног одговора још нема.

ТРОВАЧИ С ТЕМПИРНИМ ДЕЈСТВОМ

Иако наука свакодневно одгонета тајне, пред научнике стално искрсавају нове загадке. Тако, постоји један остров, ванадијум, који је металног порекла. Кад је открит у неким врстама петролеја, научници су се питали како се он ту створио.

После извесног времена, дато је следеће објашњење: нафта је, изгледа, постала од материје животињског порекла. Пре више стотина милиона година, нека ситна водена бића прикупљала су ванадијум у својој крви. Данас, постоје њихови остаци растворени у нафти, ванадијум доводи до професионалних обољења код ових механичара који раде с таквим течним горивима. На тај начин су давно изумрле рибе, после много стотина милиона година, постале „трговачи с темпираним дејством“.

ЏИН У ПАТУЉКУ

Научници су израчунали да једна фунта (453 грама) урана скрива у себи енергију која би одговарала енергији добијеној од 1.223.000 килограма квалитетног угља.

... поред Хомерове „Илијаде“ у класичној књижевности постоји и „Мала Илијада“ (Илиас микра) која почиње борбом Ајакса и Одисеја око Ахиловог оружја, а завршава се уношењем дрвеног коња у Троју. Као аутор „Мале Илијаде“ сматра се песник Лескеос са Лезбоса.

... чуло вида код слона слабо је развијено, али му је зато чуло мириса толико изоштрено да може да осети присуство човека на даљини од преко хиљаду метара.

... изгледа да стари Грци и Римљани нису знали за лимун. Њега су у Европу довели Арабљани тек у 12 или 13 веку, и то прво у Шпанију.

... група енглеских истраживача пронашла је у оази Фахи, у пустињи Сахари, једно насеље у коме су све зграде биле од камене соли.

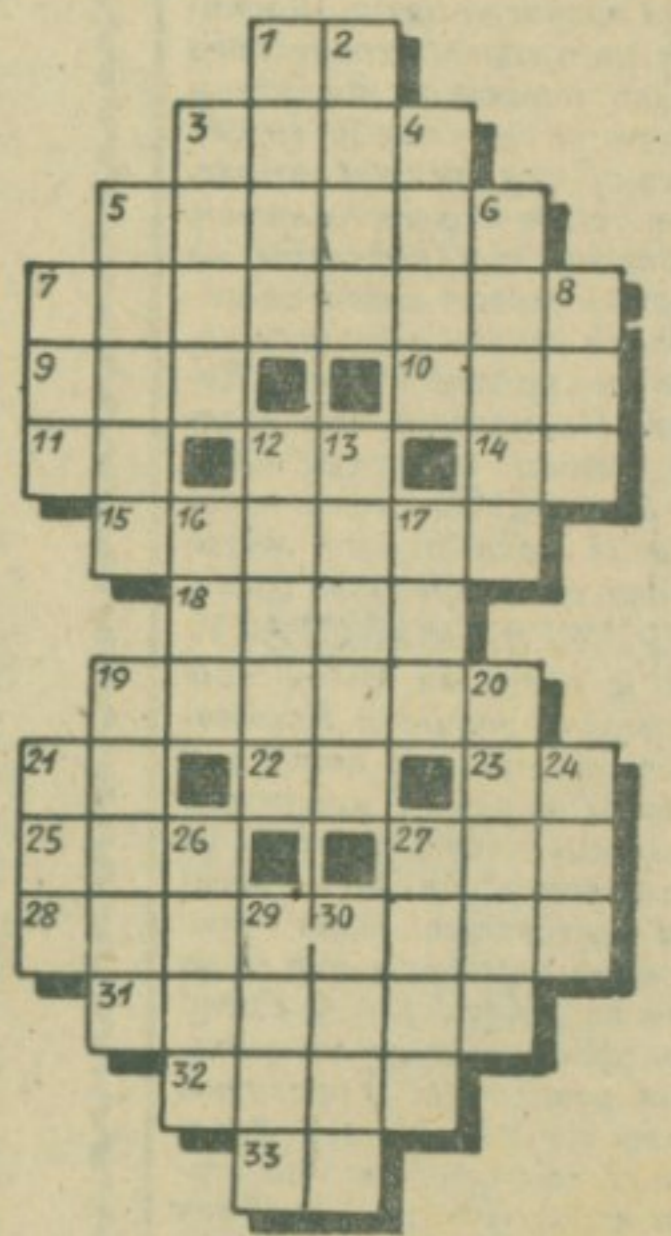
... у Њујорку постоји нарочити хотел за високе људе. У њему су постеле и каде дуже од обичних, а огледала подигнута високо све до таванице.

... велико физичко напрезање изазива пролазно смањење раста. Тако, кад стигне до краја трке, бициклисти су за три до шест милиметара нижи пре почетка трке.

Водоравно: 1) предлог; 3) спона; 5) личност из народне поезије; 7) град у Босни; 9) предлог; 10) роман Емили Золе; 11) предлог за место; 12) спел; 14) хемиски знак за белину; 15) врста музичке композиције; 16) пољопривредна алатка; 19) дупликаат; 21) француски ситан новац; 23) мера за површину; 23) предлог; 25) орган чула вида (мног.); 27) дубока вода; 28) манастир у Србији; 31) врста дрвета; 32) мрак; 33) хемиски знак за молибден.

Усправно: 1) чина река; 2) уточиште; 3) лековита биљка; 4) река у Сибиру; 5) тешко године; 6) пристаниште на Новом Мору; 7) суштина; 8) речно острво; 12) спортски тим; 13) грађевински надзорник; 15) показна земљица; 17) напитак од биља; 19) наша планина; 20) један континент; 21) печна риба; 24) папак; 26) тркоот; 27) лама; 29) провинција у Индији; 30) име књижевника Матавуља.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) јава; 5) Савана; 7) Судан; 8) НН; 10) Њуба; 11) сто; 12) Пур; 13) плен; 14) кг; 15) Атина; 16) Африка; 18) Рача; 19 жогова; 21) Котор; 22) ла; 24) Емни; 25) Лип; 26) Сад; 28) Ад; 29) Катон; 30) ималин; 32) Алан.

Усправно: 1) Јапа; 2) Авад; 3) Дан; 4) ан; 5) сувота; 6) Етена; 7) сипа; 9) мона; 11) сликар; 13) птица; 15) Авагон; 17) Фроно; 19) ломаше; 20) Едсон; 21) кеса; 23) Адон; 25) Латин; 27) тала; 29) кал; 31) ма.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Невидљиви саговорник

С ким то разговара ова птица? То није тешко сазнати: довољно је повезати непре-

кидном линијом све тачке, почев од 1 па до 53, и саговорник ће се зачас појавити.

Игра сенки

тон исечен као што показује доња слика.

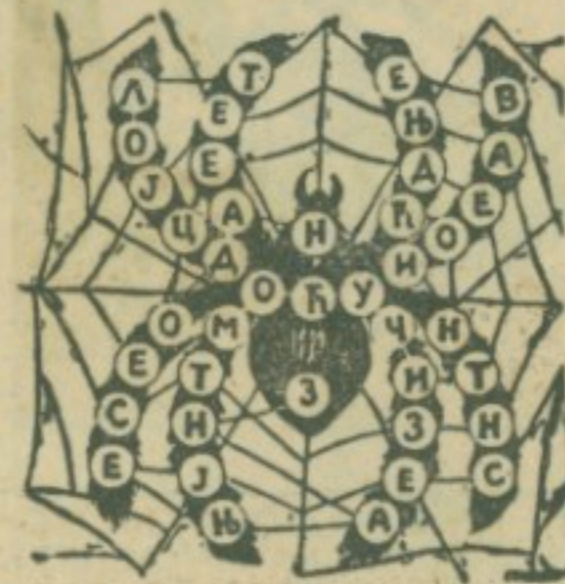
Да би сенке „оживеле“, треба да умете вешто да мичете постима.

Ове две силуете можете и ви веола лако побити ако пажљиво загледасте наш цртеж и поступите по ономе што на њему видите. За прву, повел две ошке, потребан је и белан тањир, а за другу треба да употребите једну ошку и кар

Песма у пауковој мрежи

Ако слова на нашем цртежу будете читали оним делом којим их је повезала танка нит павучине, добићете једну строфу нашег великог песника Змаја Јована Јовановића.

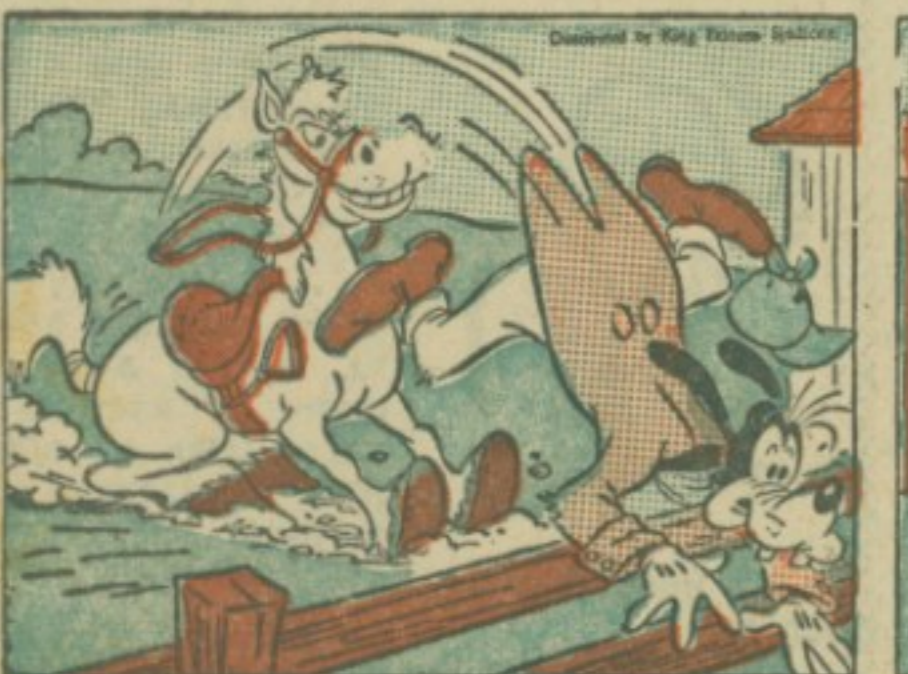
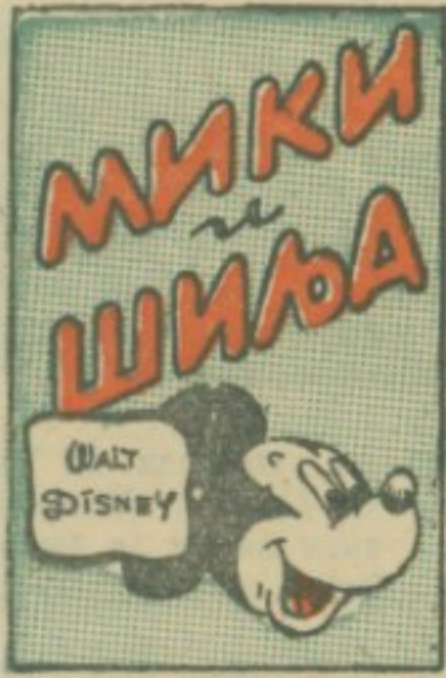

Скривалица

Побед носорога, на овој слици налазе се још четини животиње само су се вешто скривле па се не виде. Алл, пажљив посматрач, који че

то буде окретао слику, моћи ће па их пронаћи. Покушајте и ви па их открити!

ШИЉИНА ПОСЛА

Мики пошо колима на излет ван града, кад наједном на ивици друма приметити аутомобил с точковима увис, а крај њега стоји Шиља и нешто завирије око гума, Мики заустави кола и приђе да помогне пријатељу.

— Црни Шиљо, како ти се то догодило? — упита га Мики.

— Па, није било лако, — одговори Шиља бришући зној. — Морао сам добро да заплем да бих преврнцо ова своја колица. Знач, пукла ми гума, па ми је овако лакше да је променим!

УМИРИО ГА

— Ох, докторе, не можете замислити колико сам узбуђен! — вика се Хорације хирургу који треба да га оперише од слепог црева. — Знате, ово ми је прва операција.

— Разумем вас, пријатељу, — умирије га хирург. — И ја сам узбуђен. Знате, и мени је ово прва операција.

ПРАВИ РАЗЛИКУ

— Чујем да тражиш посао, — каже Попај Пери Ждери, кога одавно није видео.

— Па, не мора баш бити посао. Довољно је макар какво место.

ПИТАЊА ОРИГОРИ

Где се налази река Мирна? Шта је мицца? Какви су то крижевачки статутити?

ОДГОВОРИ:

МИРНА је име за две реке. Једна се налази и Словенији. Извире на падинама Печи, Јаворја и Германде, а у Саву утиче код села Доњег Боштања. Дуга је 40,7 километара. Површина њеног слива износи око 295 квадратних километара. Друга река Мирна налази се у Истри. Улива се и Јадранско Море. Ова Мирна дуга је 52,8 километра.

МИЦА је назив за бакарни дубровачки новац. Реч долази од немачке речи Münze. Латински је назив follarius. Мицца се почела ковати, како неки мисле, још од краја 13 века, па је ковања све до прве половине 17 века. Најстарије мицце су имитације познатих римских новца, а и почетку су коване за приватан рачун. Доцније је на предњој страни било мушко погрсје с лаворовим венцем, а на наличју готско слово R са четири звезде. Овај тип је био често мењан. Последњи тип приказује на предњој страни главу са лаворовим венцем окренуту на лево и натпис Moneta Ragussii. На наличју има градску капију и потпис Civitas Ragussii. Од друге половине 17 века уместо мицце ковали су се бакарни солди.

КРИЖЕВАЧКИ СТАТУТИ је назив за књигу која је изишла раније у Крижевцима, а у њој се описују и обичаји и неким хрватским крајевима. Наиме, тамо је био стари обичај да на веселим састанцима један члан управља дрштвом које се налази за столом. Он је бирао сараднике, који су му помагали, поздрављао је присутне, давао им реч и тако даље. Све се то спроводило по старим правилима, по Крижевачким статутима. Кад би се цело дрштво расположило, онда би управитељ стола прогласио „републику“, гозбу без дисциплине.

ХАЈДУК СТАНКО

ПО РОМАНУ Ј. ВЕСЕЛИНОВИЋА

ОПРОСТИ, УВРЕДИО САМ ТЕ, АЛИ НИСАМ МОГАО ДА СЕ УЗДРЖИМ...

НЕКАТИ ЈЕ БОГОМ ПРОСТО... ДОСТОЈАН СИ ДА ВОДИШ ЧЕТУ... ЗБОГОМ БРАЋО!

